

TORE BJØRGO, GUNNAR THOMASSEN OG JON STRYPE

TRAKASSERING OG TRUSLER MOT POLITIKERE:

**En spørreundersøkelse blant medlemmer av Stortinget, regjeringen
og sentralstyrene i partiene og ungdomspartiene**

TORE BJØRGO, GUNNAR THOMASSEN OG JON STRYPE

TRAKASSERING OG TRUSLER MOT POLITIKERE:

**En spørreundersøkelse blant medlemmer
av Stortinget, regjeringen og sentralstyrene
i partiene og ungdomspartiene**

Innhold

1. Innledning	7
2. Metode	11
Om undersøkelsen	11
Representativitet	12
Temaer, spørsmålsformuleringer og svarformater	13
Analyser	13
3. Resultater	15
Uønskede hendelser	15
Uønskede hendelser i sosiale medier	20
Alvorlige hendelser – utvikling over tid	22
Hvem er mest utsatt?	23
Medieeksponering og utsatthet	25
Kjønn og alder	26
Kjennetegn ved personene som truer og trakasserer	28
Karakteristikk ved person eller kommunikasjon	29
Antatte motiver	30
Konsekvenser av uønskede hendelser	33
Varsling og anmeldelse til politi/PST	40
4. Diskusjon av hovedfunn	43
Referanser	53
Vedlegg 1. Spørreskjema	55
Vedlegg 2. Rapporterte hendelser (tabellformat)	68
Vedlegg 3. Uønskede hendelser rapportert av stortings- og regjeringsmedlemmer 2013-2021 (tabellformat)	69

Om forfattere og forskningsassistent

Tore Bjørgo har ledet dette prosjektet gjennom sin bistilling som professor i politivitenskap ved Politihøgskolen. Til daglig er han professor ved Universitetet i Oslo og leder av Senter for ekstremismeforskning (C-REX). Han har gjennom en lang karriere blant annet forsket på politisk vold og terrorisme, høyreekstremisme, ekstremistiske karrierer, og forebygging. Han ledet også de to foregående rundene av denne spørreundersøkelsen i 2013 og 2017.

Gunnar Thomassen er statsviter og førsteamanuensis ved Politihøgskolens forskningsavdeling. Innenfor feltet politiforskning har han jobbet med tema som 'kontrollen med politiet', 'korrupsjon og maktmisbruk', 'rekruttering', 'tillit og legitimitet' og 'bevæpning av politiet'. Han har bidratt i alle faser av prosjektet, og har hatt et spesielt ansvar for analyse og rapportering av undersøkelsens funn.

Jon Strype har bakgrunn fra psykologi, psykometri og statistikk og har i en årrekke arbeidet som førsteamanuensis ved Politihøgskolens forskningsavdeling. Jon Strype er nå tilknyttet Institutt for psykologi ved Oslo Nye Høyskole. Han har vært bidragsyter i alle deler av prosjektet, og har hatt et særlig ansvar for utforming av elektronisk spørreskjema og gjennomføring av datainnsamling.

Halvor Hegna Ingvaldsen vært forskningsassistent i prosjektet. Han har bidratt i flere faser i arbeidet, særlig i tilrettelegging av datainnsamlingen. Parallelt med dette avsluttet han sin mastergrad i kriminologi ved UiO.

1. Innledning

Det har vært en økende erkjennelse om at trusler og trakassering mot politikere og politiske meningsbærere ikke bare skaper frykt og utrygghet for de som blir utsatt for dette, men at det også utgjør en trussel mot demokratiske prosesser og politisk deltakelse. Vi har fått stadig mer kunnskap om at politikere på alle nivåer opplever utilbørlige henvendelser i form av usaklig hets, men også til dels alvorlige trusler om at de selv eller familien bør drepes eller skades. For en betydelig andel av de som mottar slike trusler og hatefulle ytringer, får dette konsekvenser for både deres privatliv og deres politiske virke. Det kan blant annet føre til at de avholder seg fra å ytre eller engasjere seg i kontroversielle saker, eller at de vurderer å trekke seg ut av politikken.

En del av bakteppet er at trusler mot politikere ikke alltid er tomme ord. Det mest ekstreme utslaget av dette var terrorangrepene mot regjeringskvartalet og AUF-ungdommene på Utøya for ti år siden. Det var et angrep på det norske demokratiet, men det var også spesielt rettet mot Arbeiderpartiet og partiets ungdomsorganisasjon. Under stortingsvalgkampen i 2021 har flere politikere som representerte AP og AUF blitt fysisk angrepet. Men vi vet også at trusler og trakassering rammer politikere fra alle partier og nivåer i politikken, fra regjeringsmedlemmer til folkevalgte i lokalpolitikken.

Det er Politiets sikkerhetstjeneste (PST) som har oppgaven med å ivareta sikkerheten til medlemmer av regjeringen og Stortinget (samt kongehuset og Høyesterett), ofte benevnt som «myndighetspersoner». For å få et bredere kunnskapsgrunnlag for trusselanalyser og sikkerhetsrådgivning overfor topp-politikere har PST mot slutten av de tre siste stortingsperiodene gitt Politihøgskolen i oppdrag å gjennomføre spørreundersøkelser for å kartlegge politikernes egne erfaringer med trusler og trakassering, hvilke konsekvenser dette har hatt for deres politiske virksomhet og privatliv, og hvordan de har opplevd oppfølgingen.

Undersøkelsen har tidligere blitt gjennomført i 2013 og 2017 overfor stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. I denne tredje undersøkelsen ble oppdraget utvidet til også å inkludere medlemmer av sentralstyrene for ungdomspartiene. For å dekke hele feltet på en litt mer helhetlig måte, valgte forskergruppen å inkludere medlemmene av sentralstyrene i både ungdomspartiene og moderpartiene som var representert på Stortinget i inneværende periode. Vi vil i noen sammenhenger bruke “rikspolitikere” som samlebetegnelse for både medlemmer av sentralstyrene for moder- og ungdomspartier, og medlemmer av storting og regjering. Noen av rikspolitikere har flere roller ved at de både er medlemmer av partiets sentralstyre, er valgt inn på Stortinget og er medlem av regjeringen. Hvis de har mottatt spørreskjemaet i kraft av flere roller, ble de bedt om å bare svare én gang.

Bakgrunnen for at ungdomspartiens sentralstyrer ble innlemmet i det opprinnelige oppdraget var at både sikkerhetsmyndighetene og allmenheten hadde fått kjennskap til at en rekke medlemmer av AUF, deriblant flere overlevende fra massakren på Utøya i 2011, har vært utsatt for mye grov hets og trusler¹ – ofte med referanser som «Synd Breivik ikke traff bedre» og liknende. Dette førte blant annet til at politiet, Kripos og PST iverksatte en egen kartlegging (se nedenfor), og at Riksadvokaten gav ordre om sentralisert etterforskning for lovbrudd rettet mot sentralstyremedlemmer av politiske ungdomspartier.² I forkant av valgkampen i 2021 har politiet og PST hatt en betydelig satsing på å bidra til et trygt og sikkert valg og en åpen samfunnsdebatt, med særlig vekt på å forebygge og følge opp trusler mot politikere generelt og ungdomspolitikere spesielt.³ Dette kommer vi tilbake til i avslutningen av denne rapporten.

1 Dette ble blant annet satt på dagsorden gjennom en stor feature-artikkel i A-magasinet 19. juli 2019 om hvordan overlevende fra Utøya mottok grov hets og drapstrusler. <https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/Eon852/de-overlevde-utoeya-naa-lever-de-med-drapstrusler>

2 Brev fra Riksadvokaten til PST, samtlige politimestere, samtlige statsadvokatembeter, POD og Kripos, datert 29. mai 2019.

3 <https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/pst-bistar-ungdomspolitikere-gjennom-valgkampen--ungdom-ned-til-13-ar-far-store-mengder-hets-1.15619199>

Parallelt med denne undersøkelsen rettet mot rikspolitikerne har Senter for ekstremismeforskning (C-REX) i samarbeid med Telemarksforskning nylig gjennomført en spørreundersøkelse overfor folkevalgte lokalpolitikere etter oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. En del av undersøkelsen tar for seg «Norske lokalpolitikeres erfaringer med trusler, hatytringer og plagsomme henvendelser» (Jupskås 2021),⁴ og inneholder flere av de samme spørsmålene som vi har brukt i undersøkelsen med rikspolitikerne. Dermed finnes det noen sammenliknbare data mellom erfaringene til rikspolitikerne og lokalpolitikere.

I tillegg har vi fått tillatelse til å bruke noen data fra politiets egen kartlegging av hatefulle ytringer og trusler mot politikere.⁵ Undersøkelsen var i hovedsak basert på anmeldte forhold (eller på annen måte registrert i et av politiets registre), totalt 51 saker, knyttet til ytring eller handling som var rettet mot politikere og ungdomspolitikere i perioden 20.10.2017 til 20.10.2018. Dette baserer seg altså på en annen type data enn det vi får gjennom vår spørreundersøkelse. Hver av de to innsamlingsmetodene fanger opp hendelser som ikke den andre metoden har fanget opp, og er derfor kompletterende, men ikke direkte sammenliknbare. Det er grunn til å tro at politiets egen undersøkelse særlig fanger opp de mest alvorlige trusselhendelsene, men ikke bredden av hets og trakassering som vi finner i vår spørreundersøkelse.

De ulike kartleggingene gir interessante muligheter for sammenliknende analyser langs flere dimensjoner, både når det gjelder utvikling over tid (med data fra 2013, 2017 og 2021 med statsråder og stortingsrepresentanter), og på tvers av ulike partier, og på tvers av ulike kategorier rikspolitikerne og lokalpolitikere. Denne rapporten vil i hovedsak analysere dataene fra spørreundersøkelsene

4 Dataene og analysene til Anders Ravik Jupskås (2021) er bearbejdet videre til kapittel 8 om hatytringer og trusler i rapporten til Bradtzæg, Magnussen, Vike, Heian, Kvernenes, Jupskås og Ruud (under utgivelse, 2022).

5 Rapporten «Kartlegging av hatefulle ytringer og trusler mot politikere: Et samarbeid mellom Politiet, Kripos og PST» (datert 4. februar 2019) er unntatt offentlighet, men vi har fått tillatelse til å benytte data fra rapporten.

med rikspolitikere, men i diskusjonen av våre egne funn vil vi også trekke inn noen sammenliknbare data og funn fra undersøkelsen med lokalpolitikere og politiets kartlegging der det er interessant og relevant.

Vår spørreundersøkelse har flere formål. Den første er å få oppdatert innsikt i hvilke kategorier av politikere som blir mest utsatt for ulike typer hendelser, hvor alvorlige, omfattende og hyppige slike truende hendelser er, og hva slags konsekvenser disse hendelsene får for politikerne selv. Vi har nå et bredere datagrunnlag enn tidligere ved at vi har data som dekker flere kategorier politikere.

Det andre formålet er å undersøke om det har skjedd viktige endringer mellom de tre datainnsamlingene i 2013, 2017 og 2021. Går utviklingen i en negativ eller positiv retning, og på hvilke måter? Denne gangen har vi flere målepunkter enn tidligere, noe som gir bedre grunnlag for å si noe om trender. Undersøkelsen tar utgangspunkt i politikernes egne opplevelser av disse ulike hendelsene, men forsøker også å få innsikt i hva slags motiver og beveggrunner politikerne tror ligger til grunn for hendelsene.

Det tredje formålet er mer praktisk, ved å gi PST et bredere kunnskapsgrunnlag som kan benyttes til risikoanalyser og sikkerhetsrådgivning overfor myndighetspersoner og andre politikere.

Et fjerde formål er å kunne bruke disse ulike datakildene til forskning om trusler mot demokratiet og ekstremisme rettet mot myndigheter og politikere. En av oss (Bjørge) leder et internasjonalt forskningssamarbeid om «Anti-Government Extremism» som bl.a. vil resultere i et spesialnummer om denne tematikken i tidsskriftet *Perspectives in Terrorism* mot slutten av 2022, og hvor resultater fra vår undersøkelse vil være et av bidragene.

2. Metode

Denne studien er som nevnt den tredje i rekken av kartleggingsstudier av trusler og trusselhendelser mot politikere. Den første undersøkelsen ble gjennomført i 2013 (Bjelland og Bjørgo, 2014), og deretter ble en tilsvarende undersøkelse gjort i 2017 (Bjørgo og Silkoset, 2017). Årets undersøkelse er en direkte oppfølging av disse to studiene. Alle undersøkelsene er gjennomført av Politihøgskolen på oppdrag fra Politiets Sikkerhetstjeneste. Formålet med årets undersøkelse er, som tidligere, å kartlegge trusler og trusselhendelser mot norske politikere, og å beskrive utviklingen over tid i slike hendelser. Som i de foregående undersøkelsene, retter årets undersøkelse seg mot statsråder og stortingspolitikere. I tillegg inkluderte vi i år som nevnt sentralstyremedlemmer i partiene og deres ungdomspartier.

Om undersøkelsen

I likhet med tidligere år ble kartleggingsstudien gjennomført som en spørreundersøkelse. Undersøkelsen ble sendt ut til samtlige regjeringsmedlemmer, stortingspolitikere og sentralstyremedlemmer i partier og ungdomspartier. Til regjeringens medlemmer ble spørreundersøkelsen gjennomført ved hjelp av papirspørreskjemaer. Til de andre gruppene i undersøkelsen brukte vi elektroniske spørreskjemaer som ble laget og distribuert ved hjelp av surveyverktøyet Surveyxact. Invitasjonene til å delta i den elektroniske undersøkelsen ble sendt ut som epost¹.

Undersøkelsen ble forelagt Politihøgskolens personvernansvarlige, og behandlingen av personopplysninger ble vurdert av Personvernombudet (NSD: Norsk senter for forskningsdata). NSDs vurdering var at behandlingen av personopplysninger, slik det var redegjort for i meldeskjema til NSD, var i tråd med personvernlovgivningen.

For å sikre best mulig respons på undersøkelsen, gikk det ut informasjon om undersøkelsen fra Stortingsdirektøren og Statsministerens kontor. Vi ba også partisekretærene i partier og ungdomspartier om å sende ut forhåndsinformasjon til sine respektive sentralstyremedlemmer.

De elektroniske undersøkelsene ble sendt ut i februar – mars 2021 og ble fulgt opp av tre påminnelser. Papir-undersøkelsen til regjeringens medlemmer ble distribuert i samme periode og ble fulgt opp med én påminnelse

Tabell 1. Antall utsendte skjemaer og respons i hele tall og prosent.

Respondentgrupper	Utsendte invitasjoner	Innsendte skjemaer med data	Svarprosent
Stortinget	169	80	47
Regjeringen	20	9	45
Partienes sentralstyret	96	55	57
Ungdomspartiernes sentralstyret	102	61	60
Alle grupper	387	205	53

Som det går fram av tabell 1, var den totale responsraten 53 prosent, men svarprosenten varierte noe mellom gruppene i undersøkelsen.

Representativitet

Antall medlemmer i sentralstyrene varierer fra parti til parti, men alle partiene er representert både med moderpartier og ungdomspartier. Når det gjelder representativitet, fokuserer vi på Stortinget, fordi stortingsrepresentantene utgjør en gruppe som er stor nok til at det lar seg gjøre å vurdere representativitet. En sammenligning mellom brutto- og nettoutvalg for partitilhørighet og kjønn viser at dataene fra 2021 har enkelte skjevheter. Når det gjelder kjønnsfordeling i Stortinget, er det drøyt femti prosent kvinner i utvalget. Det innebærer en viss overrepresentasjon i forhold til den faktiske fordelingen i Stortinget i samme tidsrom (40,8 prosent kvinner). Vi må ta høyde for

at disse skjevhetene kan gi noen mindre utslag i enkelte estimater. Når det gjelder partitilhørighet, er utvalget tilnærmet proporsjonalt med den reelle fordelingen.

Temaer, spørsmålsformuleringer og svarformater

Et viktig formål med studien har vært å sammenligne funn med tidligere undersøkelser. For å kunne gjøre dette, har det vært avgjørende å videreføre både spørsmålsformuleringer og svarformater i surveyen. Dette har vi gjort så langt det har vært mulig og hensiktsmessig. Fordelen med å kunne sammenligne tall fra én studie til den neste er åpenbar. Noen ulemper er det likevel. Dersom det oppdages svakheter i spørsmål og/eller svaralternativer i en tidligere gjennomføring, er det vanskelig å endre til neste gjennomføring uten å miste den komparative muligheten. I vår undersøkelse ble noen få spørsmål tatt ut i årets gjennomføring fordi de hadde vist seg å gi mindre utbytte enn forventet i tidligere gjennomføringer. Vi endret også noe på plasseringen av noen oppfølgingsspørsmål fordi tidligere papirformat ikke lot seg overføre til den elektroniske løsningen. Etter vår mening ville imidlertid ikke denne endringen skape endringer i forståelsen av spørreskjemaet, og dermed er det heller ikke grunn til å tro at det kunne skape brudd i muligheten til å sammenligne med tidligere gjennomføringer.

Spørreskjemaet besto av følgende hoveddeler: 1. kartlegging av uønskede hendelser (type hendelser, frekvens, varighet, sted for hendelsene osv.), 2. antatte motiver og hensikter, 3. reaksjoner og konsekvenser, 4. anmeldelser og andre tiltak, 5. uønsket oppmerksomhet på sosiale medier og 6. bakgrunnsopplysninger (kjønn, partitilknytning, rolle i politikken osv. Spørreskjemaet stilte i hovedsak samme spørsmål til både stortingspolitikere, regjeringsmedlemmer og sentralstyremedlemmer. Spørreskjemaet er gjengitt i sin helhet i vedlegg 1.

Analyser

Dataene er analysert med utgangspunkt i analysene fra tidligere års undersøkelser. Der det er mulig, har vi gjort sammenligninger med tidligere funn. Nytt av året er analyser som kartlegger uønskede og truende hendelser blant sentralstyremedlemmer i partiene og deres ungdomsorganisasjoner.

3. Resultater

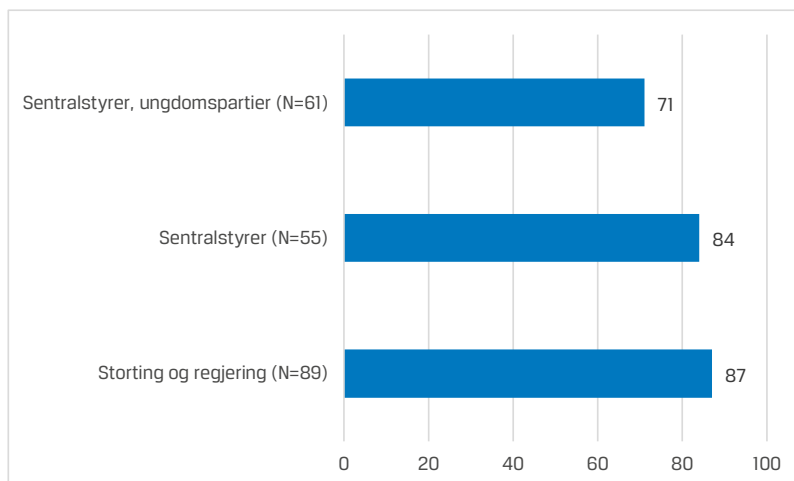
I dette kapitlet vil vi analysere resultatene fra spørreundersøkelsen i 2021, og sammenholde svarene med data fra de tilsvarende undersøkelsene i 2013 og 2017 der det er relevant med å se på endringer over tid. I tillegg vil vi også på noen temaer sammenholde våre data om rikspolitikere med data fra undersøkelsen om lokalpolitikere (Jupskås 2021) og politiets kartlegging av hatefulle ytringer og trusler mot politikere (Politiet, PST og Kripos 2018).

Uønskede hendelser

Frekvens og typer av uønskede hendelser

I likhet med tidligere undersøkelser ble respondentene innledningsvis spurt om de hadde blitt utsatt for bestemte hendelser som kunne antas å være knyttet til deres politiske virksomhet i løpet av deres tid som stortingsrepresentant, regjeringsmedlem eller sentralstyremedlem. Det ble listet opp 11 forhåndsdefinerte hendelser av ulik alvorlighetsgrad. Men før vi går nærmere inn og ser på de enkelte hendelsene og hvordan respondentene fordeler seg på disse, kan det være hensiktsmessig å se på andelen som rapporterer en eller flere hendelser, uavhengig av type hendelser, innenfor hver av de tre respondentgruppene, dvs. stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, sentralstyremedlemmer (moderparti), og sentralstyremedlemmer (ungdomsparti).

Figur 1. Andel som rapporterer en eller flere uønskede hendelser

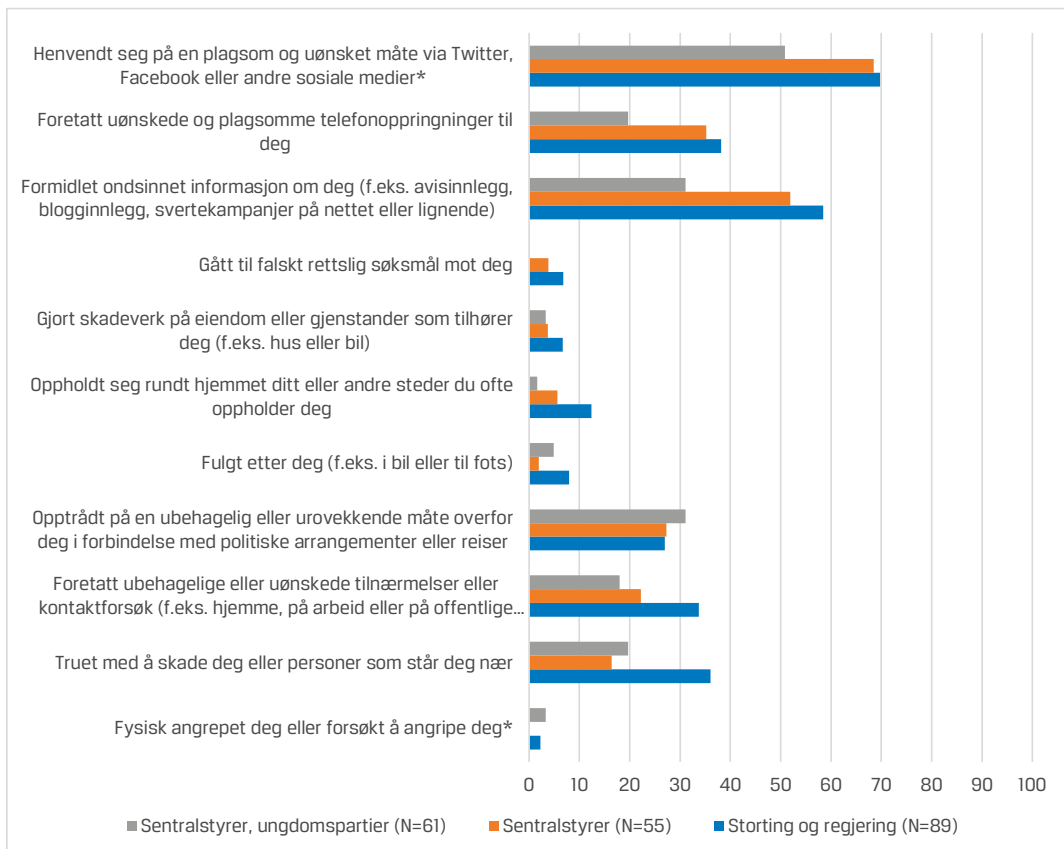
Figur 1 viser at et klart flertall innenfor hver av de tre respondentgruppene rapporterer om en eller flere uønskede hendelser i forbindelse med politisk virksomhet. Stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer synes å være mest utsatt. Ca. 87% av respondentene innenfor denne gruppen rapporterer om en eller flere hendelser. Andelen utsatte er noe høyere for regjeringsmedlemmene, men antallet respondenter blant dem er så lavt at det gir mer statistisk mening å slå dem sammen med stortingsrepresentantene. Deretter følger sentralstyremedlemmene i de politiske partiene hvor ca. 84% rapporterer om en eller flere hendelser. Sentralstyremedlemmer i ungdomspartiene er noe mindre utsatt, men også her er det ca. 71% som rapporterer om en eller flere uønskede hendelser i forbindelse med politisk virksomhet. Tilsvarende data fra undersøkelsen blant folkevalgte kommunepolitikere viste at en noe lavere andel – 52 prosent – av lokalpolitikere hadde opplevd slike uønskede hendelser, og at politikere i mer fremskutte posisjoner var mer utsatt (Jupskås 2021). Dette viser at politikere på alle nivåer er utsatt, men at jo mer fremtredende posisjoner man får i det politiske hierarkiet, jo mer utsatt blir man for trusler, hatytringer og plagsomme henvendelser. Dessuten vil politikere som fronter kontroversielle saker, også være mer utsatt for hets.

Hvilke type hendelser respondentene har blitt utsatt for varierer imidlertid en hel del både innenfor og mellom ulike grupper. I figur 2 nedenfor er andelen rikspolitikere som rapporterer en spesifikk hendelse innenfor hver av de tre respondentgruppene. Kategorien som klart stikker seg ut i denne sammenhengen er plagsomme og uønskede henvendelser via sosiale medier som Facebook og Twitter. Et flertall innenfor alle tre grupper oppgir å ha opplevd slike henvendelser. Det er også ganske mange som har opplevd at det har blitt formidlet «ondsinnnet informasjon» og «plagsomme telefonoppringninger». Når det gjelder de mest alvorlige hendelsene, er det heldigvis ikke like mange som har blitt utsatt. Det er likevel et ikke ubetydelig antall, om enn et mindretall, som f.eks. rapporterer at de har blitt truet med skade mot dem eller personer som står dem nær. Blant medlemmer av Storting og regjering er det hele 36% som har opplevd dette. Når det gjelder direkte fysiske angrep så er det svært få som rapporterer om det i 2021-undersøkelsen. Men samtidig må det understrekes at direkte fysiske angrep må betraktes som meget alvorlige hendelser.

De ulike hendelsene er ikke likt fordelt mellom de ulike gruppene. Stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er mest utsatt på 9 av 11 hendelseskategorier. I særlig grad skiller de seg ut når det gjelder trusler mot deres egen person og deres nærmeste, samt «ubehagelig eller uønskede tilnærmelser eller kontaktforsøk».

Når det gjelder fysiske angrep eller forsøk på fysisk angrep, er det ingen forskjell mellom stortingsrepresentanter/regjeringsmedlemmer og sentralstyremedlemmer i ungdomspartiene, men her er tallene svært lave, selv om de få hendelsene kan oppleves som alvorlige. På kun ett område rapporterer sentralstyremedlemmene i ungdomspartiene noen flere hendelser enn de andre, og det gjelder å ha opplevd at noen har «opprådt på en ubehagelig eller urovekkende måte i forbindelse med politiske arrangement eller reiser». Det er også en betydelig andel av regjerings- og stortingsrepresentanter som har opplevd at uønskede personer har oppholdt seg rundt hjemmet deres eller tilsvarende steder.

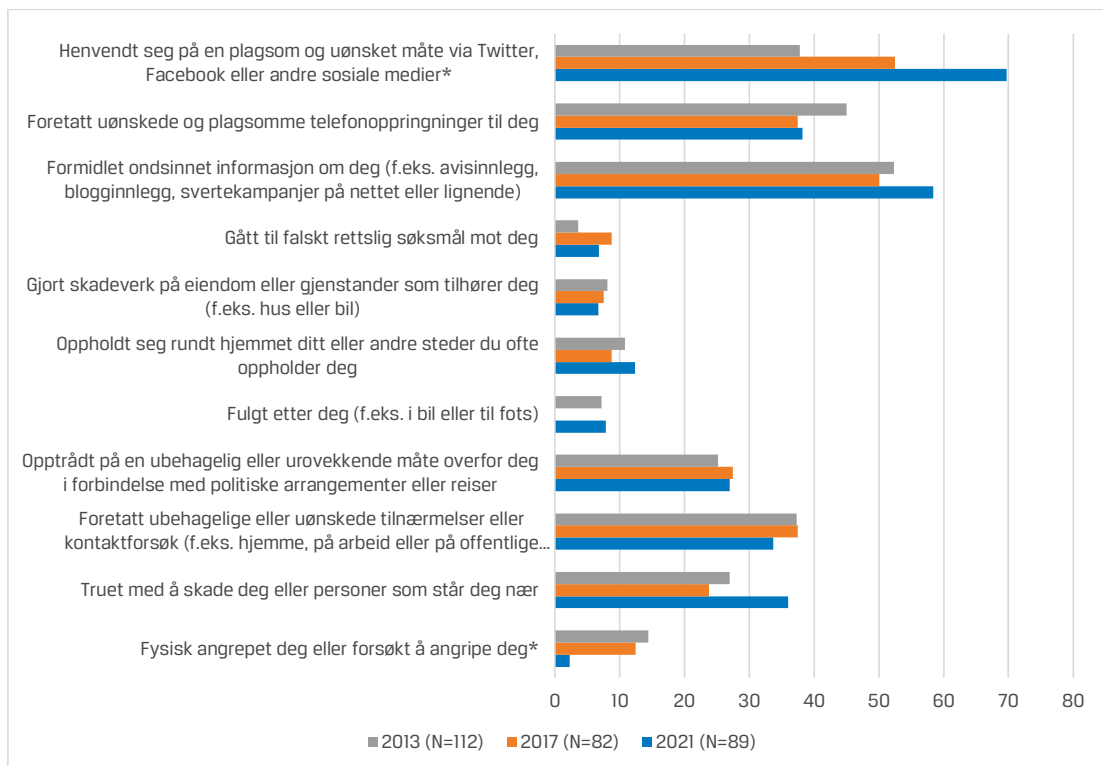
Figur 2. Rapporterte hendelser

I tillegg til å sammenlikne på tvers av grupper er det også relevant og interessant å sammenlikne over tid. Når det gjelder stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, er det data tilgjengelig fra tidligere undersøkelser som kan gi et innblikk i utviklingen over tid for denne gruppen (Bjelland og Bjørgo, 2013; Bjørgo og Silkoset, 2017). I figur 3 er andelen som rapporterer en spesifikk hendelse i henholdsvis 2013, 2017 og 2021 oppgitt. For de fleste typer hendelser synes trenden å være stabil over tid. Et viktig unntak er en betydelig økning fra 24% til 36% i den siste perioden mellom 2017 til 2021 i andelen som rapporterer om å ha blitt truet

med skade mot dem selv eller noen som står dem nær. For andelen som rapporterer om «fysisk angrep eller forsøk på fysisk angrep», har det derimot vært en markant nedgang fra 2013 og 2017 til 2021, fra ca. 14% til ca. 2% i perioden. Dette er gledelig, men med relativt små tall kan vi ikke utelukke at det er tale om tilfeldige svingninger. Det er også mulig at respondentene i 2013 og 2017 hadde 22. juli-angrepene i tankene, som da lå nærmere i tid. Når det gjelder «plagsomme og uønskede henvendelser på sosiale medier», er det en markant økning i hele perioden. Andelen som rapporterer slike hendelser har gått fra i underkant av 40% i 2013 til over 50% i 2017, og til ca. 70% i 2021. Denne trenden kan nok for en stor del tilskrives økt tilstedeværelse på sosiale medier som Facebook og Twitter både blant politikere og befolkningen som helhet. Se vedlegg 3 for detaljer i tabellformat.

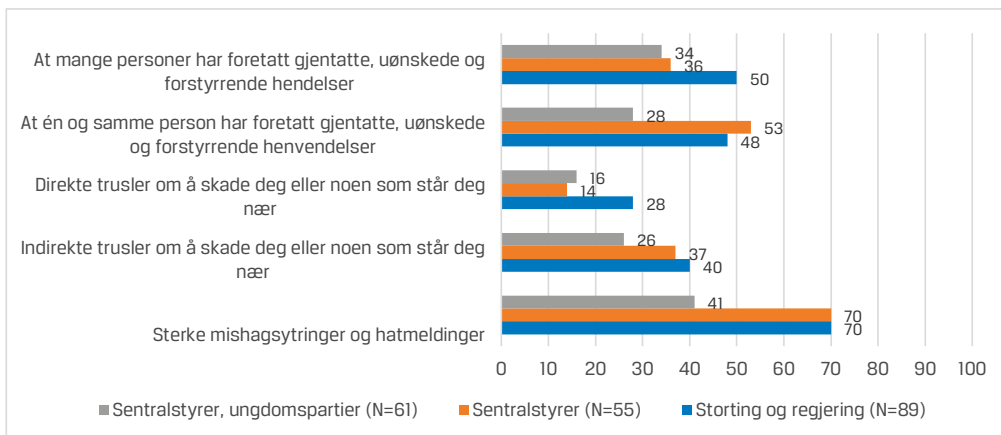
Figur 3. Uønskede hendelser rapportert av stortings- og regjeringsmedlemmer 2013-2021

Uønskede hendelser i sosiale medier

Figur 2 ovenfor viste at plagsomme og uønskede henvendelser i sosiale medier er den dominerende kategorien hos alle tre respondentgrupper. I figur 4 nedenfor ser vi nærmere på hvilke typer uønskede hendelser respondentene har opplevd i sosiale medier.

Figur 4. Hendelser opplevd gjennom sosiale medier

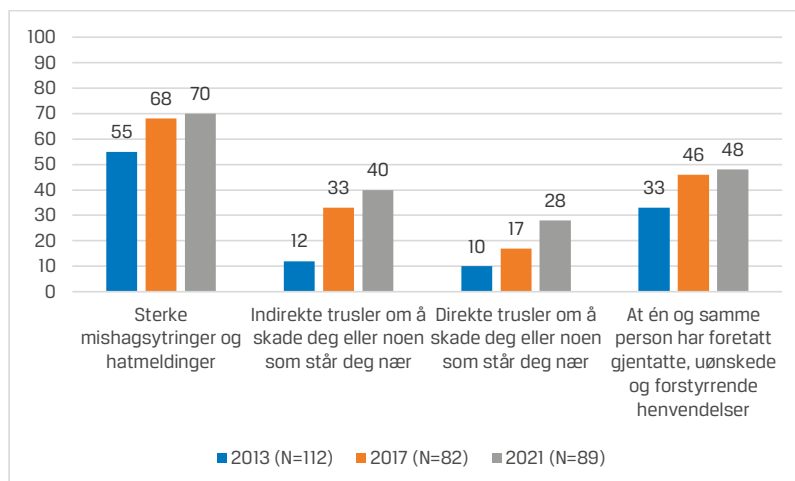

De uønskede hendelsene kan deles inn i to kategorier, *trakassering* og *trusler* (Bjørگو og Silkoset, 2017: 14). Når det gjelder førstnevnte kategori, så er det «sterke mishagsytringer og hatmeldinger» som er den vanligste underkategorien innenfor alle tre grupper. Blant stortings- og regjeringsmedlemmer og sentralstyremedlemmer er det ca. 70% som rapporterer en slik hendelse, mens det blant sentralstyremedlemmer i ungdomspartiene er drøyt 40%. Når det gjelder «gjentatte, uønskede og forstyrrende henvendelser», kan det komme fra en enkelt person eller fra flere personer. Blant stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er det ingen stor forskjell på de to underkategoriene (ca. 50%), men blant sentralstyremedlemmene er «en og samme person» den vanligste (ca. 53%). Blant sentralstyremedlemmer i ungdomspartiene er det derimot noe vanligere at «mange personer» står bak henvendelsene (ca. 34%).

Når det gjelder indirekte og direkte trusler via sosiale medier som går på å skade politikere eller deres nærmeste, rapporteres ikke dette like hyppig som trakassering. Indirekte trusler er det vanligste innenfor alle tre respondentgrupper, og aller vanligst blant stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (ca. 40%), etterfulgt av sentralstyremedlemmer (ca. 37%) og sentralstyremedlemmer i ungdomspartiene (ca. 26%). Direkte trusler mot politikere rapporteres i mindre grad, men det er likefullt ca. 28% av stortingspolitikere og regjeringsmedlemmer som har opplevd dette, mens rundt 15% av sentralstyremedlemmer både i moder- og ungdomspartiene melder om det samme. Blant lokalpolitikere har 5% opplevd trusler om å skade dem selv eller deres nærmeste (Jupskås 2021).

Når det gjelder stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, har vi sammenliknbare data fra tidligere for fire av de fem kategoriene som omhandler uønskede hendelser på sosiale medier. I figur 5 nedenfor ser vi utviklingen siden 2013.

Figur 5. Hendelser opplevd gjennom sosiale medier 2013-2021

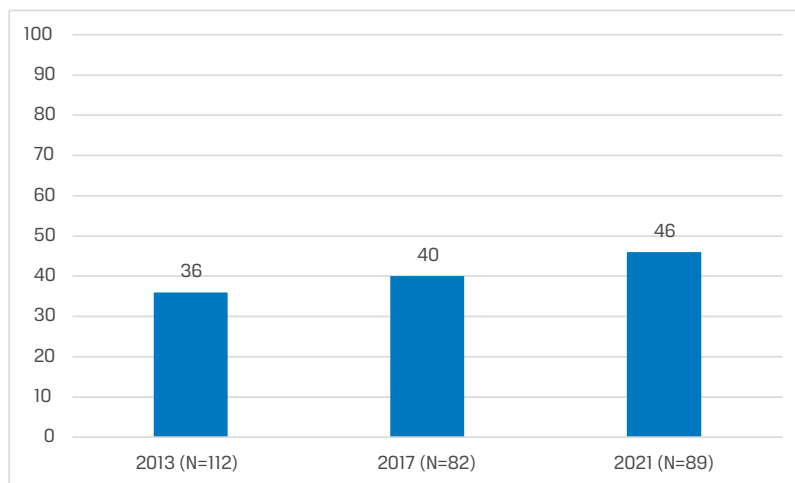
Figuren viser at det er en økning i perioden både i forhold til trusler og trakassering på sosiale medier, men den relative (og faktiske) økningen er størst når det gjelder trusler. Andelen som rapporterer

indirekte trusler på sosiale medier, har gått fra ca. 12% i 2013 til ca. 40% i 2021, mens andelen som rapporterer direkte trusler har gått fra ca. 10% til ca. 28% i den samme perioden.

Alvorlige hendelser - utvikling over tid

Et annet interessant parameter når det gjelder utvikling over tid er hvor alvorlig hendelsene er. I tidligere undersøkelser har man gruppert hendelsene inn i mer alvorlige og mindre alvorlige hendelser. I kategorien alvorlige hendelser har man inkludert hendelser hvor (1) noen har **fysisk angrepet eller forsøkt å angripe respondenten**, (2) noen har **truet med å skade respondenten eller andre personer som står han/henne nær**, (3) noen har gjort **skadeverk på eiendom eller gjenstander som tilhører dem**, eller at noen gjennom sosiale medier har utsatt dem for (4) **direkte trusler** eller (5) fremsatt **indirekte trusler** om å skade respondenten eller noen som står dem nær. I figur 6 er utviklingen i andelen alvorlige hendelser rapportert.

Figur 6. Andelen som rapporterer alvorlige hendelser 2013-2019

Denne økningen over tid representerer en svært negativ trend, hvor nå nesten halvparten av stortingsrepresentantene og regjeringsmedlemmene rapporterer om erfaringer med alvorlige

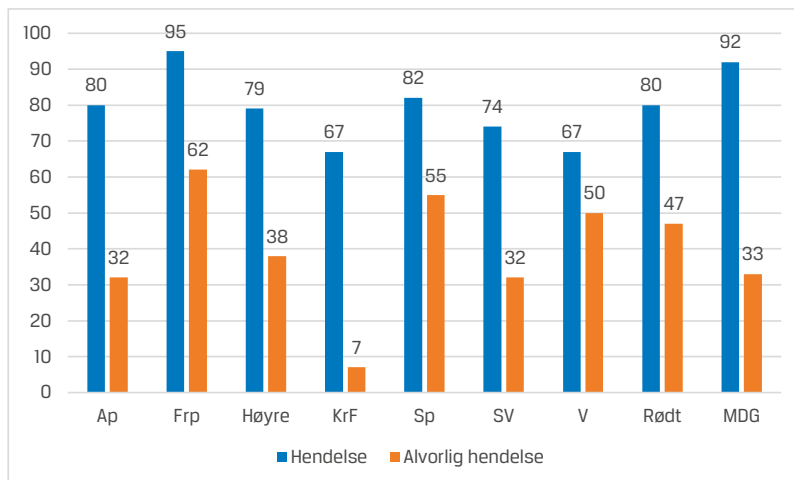
hendelser.⁶ Vi vil senere se nærmere på hvordan denne utviklingen også gir seg utslag i negative konsekvenser for politikernes privatliv og politiske virke.

Hvem er mest utsatt?

Partitilhørighet og utsatthet

I tidligere undersøkelser og rapporter har man sett nærmere på utsatthet for uønskede hendelser på bakgrunn av partitilhørighet (Bjelland og Bjørge, 2013; Bjørge og Silkoset, 2017). Et av problemene når man kun inkluderer stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, er at man ikke får nok respondenter til å kunne si noe statistisk meningsfylt om flere av de mindre politiske partiene. Ved å inkludere sentralstyremedlemmer slik vi har gjort her, så gir det oss et bedre tallgrunnlag for å sammenlikne alle de politiske partiene. I figur 8 nedenfor vises andelen som rapporterer en eller flere hendelser innenfor hvert politisk parti. I tillegg er andelen som rapporterer om alvorlig hendelse (se definisjon ovenfor) inkludert (rød søyle).

Figur 7. Andel som rapporterer hendelser basert på partitilhørighet (N=205)

6 Vi må imidlertid ta høyde for at svarprosenten blant stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er litt under 50%, og at vi kanskje kan anta at de som har opplevd alvorlige hendelser er noe mer tilbøyelige til å svare på denne undersøkelsen enn de som ikke har besvart. Men vi vet fra tidligere at det blant de som ikke besvarte undersøkelsen, var politikere som det var offentlig kjent at hadde opplevd alvorlige trusler.

Et klart flertall innenfor hvert parti rapporterer om en eller flere hendelser, men i likhet med tidligere undersøkelser så viser figuren at det er en del variasjon mellom partiene. I den lavere enden er KrF og Venstre, der i underkant av 70% rapporterer om en eller flere hendelser, og i den øvre enden er MDG og Frp, der over 90% rapporterer om uønskede hendelser. De øvrige partiene, inkludert de store partiene som Høyre og Ap, ligger rundt 80%. I tidligere undersøkelser der kun stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer var inkludert, fant man også at Frp lå på toppen i rapportering av uønskede hendelser, mens Høyre og Ap rapporterte noe færre hendelser. For de mindre partiene har det variert betydelig over tid, og enkelte politiske saker kan gjøre store utslag (Bjørge og Silkoset, 2017). Når det gjelder de øvrige partiene, er det gjennomgående nokså få stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer som har besvart, og dermed er det vanskelig å si noe om utsatthet over tid.

Bildet er stort sett det samme når vi ser på *alvorlige hendelser*, med Frp på topp og KrF lavest. Det er imidlertid et par partier som stikker seg ut her. Det ene partiet er Venstre, der det er en relativt lav andel (ca. 67%) som rapporterer om hendelser generelt, mens en relativt høy andel (ca. 50%) rapporterer om alvorlige hendelser. Motsatt ser vi at MDG ligger nesten helt i toppen når det gjelder hendelser generelt (ca. 92%), men ligger blant de laveste når det gjelder mer alvorlige hendelser (ca. 33%). Det samme mønsteret fant man også i undersøkelsen om trusler mot lokalpolitikere (Jupskås 2021, s. 3).

Politiets kartlegging (2019) av hatefulle ytringer og trusler mot politikere tegner et noe annet bilde av hvilke partipolitikere som er mest utsatt i den aktuelle 12-månedersperioden, men her er både utvalg av politikere og hendelser forskjellig fra vår undersøkelse. Kartleggingen tar for seg straffbare ytringer og handlinger, og omhandler stortings- og regjeringsmedlemmer, kommunestyrerepresentanter i tre fylker og sentralstyremedlemmer i ungdomspartiene. Her var det flest politikere fra Arbeiderpartiet som var utsatt som fornærmet (22 saker), fulgt av politikere fra Høyre (12 saker) og Fremskrittspartiet (7 saker). Rapporten fremhever imidlertid at oversikten er basert på en relativt kort tidsperiode med noen enkelthendelser som kan ha gitt store utslag i

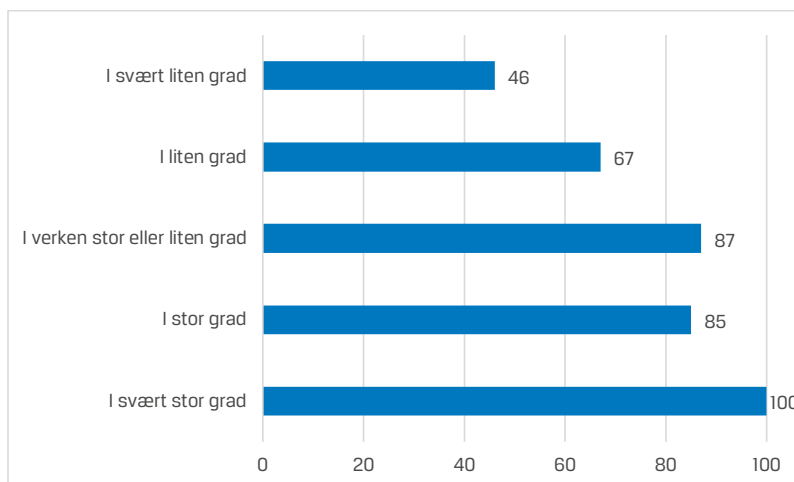
datagrunnlaget. Det gjaldt bl.a. en stor artikkel i A-Magasinet om trusler mot AUF-medlemmer etter 22 juli, og Sylvi Listhaugs Facebook-innlegg om at “Arbeiderpartiet prioriterer terroristers rettigheter fremfor rikets sikkerhet”. I tida etter disse hendelsene dukket det opp mange hatefulle innlegg på Facebook, særlig rettet mot Ap og AUF.

Rapporten fra PST og hendelser omtalt i media reiser spørsmål om ungdomspolitikere tilknyttet AUF er spesielt utsatt. Dataene i denne undersøkelsen gir imidlertid ikke holdepunkter for å si om det er noen forskjell mellom AUF og de andre ungdomspartiene. Det er så få respondenter innenfor hvert av ungdomspartiene til at vi ikke kan dra noen pålitelige konklusjoner i denne sammenheng. Fra sentralstyret i AUF er det for eksempel bare seks (6) respondenter, og omtrent tilsvarende fra de andre ungdomspartiene.

Medieeksponering og utsatthet

Tidligere undersøkelser har vist at medieeksponering er en faktor som synes å øke sannsynligheten for å bli utsatt for uønskede hendelser. I figur 9 nedenfor er respondentene gruppert etter selvrapportert grad av medieeksponering. For hver gruppe er andelen som rapporterer om en eller flere hendelser oppgitt.

Figur 8. Egen-rapportert medieeksponering og utsatthet for uønskede hendelser (N=205)

Figuren viser en tydelig sammenheng mellom opplevd medieeksponering og utsatthet for uønskede hendelser. Blant de som vurderer at de har svært høy grad av medieeksponering, svarer alle at de har vært utsatt for en eller flere uønskede hendelser. Med lavere grad av medieeksponering faller andelen som rapporterer om slike hendelser.

Kjønn og alder

Det har vært en vanlig oppfatning at kvinnelige politikere er spesielt utsatt for netthets.⁷ Dette finner ikke støtte i våre data, iallfall ikke når det gjelder antall rapporterte hendelser generelt.

Menn synes å være noe mer utsatt enn kvinner for uønskede hendelser generelt når vi ser på hele utvalget, men bryter vi det ned på de tre kategoriene (Regjering/storting, sentralstyret og ungdomspartier) så ser vi at kjønnsforskjellen primært er å finne blant sentralstyremedlemmene i partiene, der menn er klart mest utsatt.

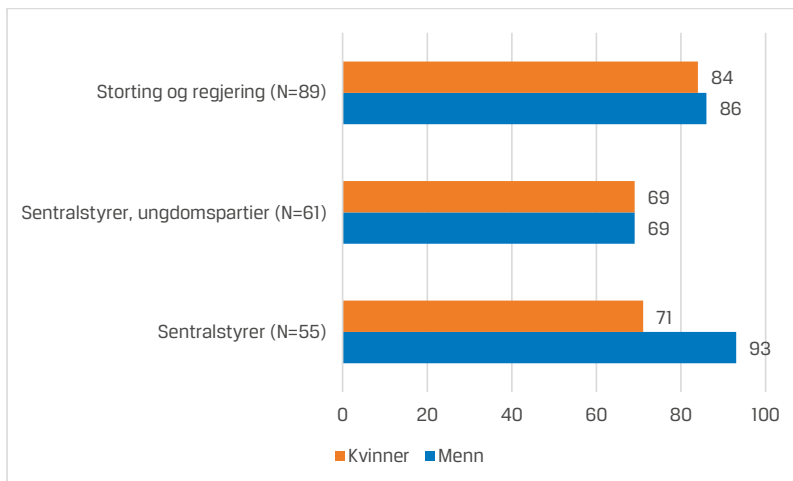
Heller ikke i undersøkelsene fra 2013 eller 2017 finner vi særlige forskjeller mellom kjønnene i generell utsatthet. Politiets kartlegging (2019) og undersøkelsen blant lokalpolitikere (Jupskås 2021) viser heller ikke at kvinner er generelt mer utsatt enn mannlige politikere. Derimot viser lokalpolitiker-undersøkelsen (som har et langt større tallgrunnlag) at kombinasjonen av kjønn og alder slår ut: Unge kvinnelige politikere (under 30 år) og menn i 30- og 40-årene er de som er mest utsatt for trusler, hatytringer og plagsomme henvendelser.

Ikke uventet er kvinnelige politikere langt oftere utsatt for trakassering av seksuell karakter enn deres mannlige kolleger. Et eksempel:

“Jeg vet ikke om det kommer inn under trusler, men jeg har blitt tilsendt penisbilder, og andre grove seksuelle meldinger. Det oppleves ikke som at det er seksuelt motivert, men mer at hensikten er å trakassere.”

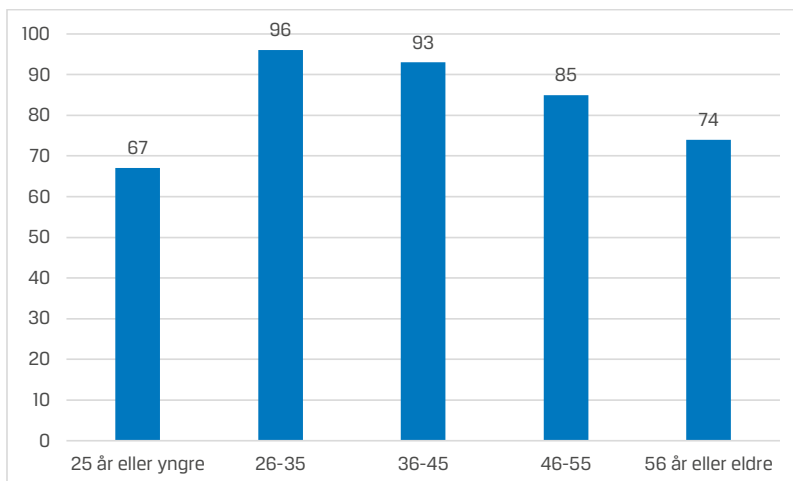
7 Jfr. Amnesty International (2018). Kvinnelige politikeres erfaringer med netthets. (Rapport datert 3. juli 2018). https://amnesty.no/sites/default/files/3688/Kvinnelige%20politikere_RAPPORT.pdf

Figur 9. Kjønn og utsatthet for uønskede hendelser

Det er også forskjeller i rapporterte hendelser på bakgrunn av alder. I figur 10 nedenfor er utvalget brutt ned på de fem alderskategoriene som ble anvendt i spørreskjemaet.

Figur 10. Alder og utsatthet for uønskede hendelser (N=205)

Forholdet mellom alder og utsatthet for uønskede hendelser synes å være kurvelineært, dvs. at utsattheten først synes å øke med økt alder for deretter å falle ettersom man blir eldre. At de aller yngste er minst utsatt, kan nok henge sammen med at de er mindre eksponert i media. Det er vanskeligere å forklare hvorfor utsatthet faller over en viss alder. En mulig hypotese er at man blir noe mer «tykkehudet» med årene og terskelen for hva man rapporterer inn blir høyere.

Kjennetegn ved personene som truer og trakasserer Kjønn og identifisering av person

I likhet med tidligere undersøkelser rapporterer et flertall av respondentene, ca. 67%, at personen bak hendelsen var en mann. Videre rapporterer ca. 6% at det var en kvinne, mens ca. 14% rapporterer at det både var en mann og en kvinne. Ca. 13% oppgir at personens kjønn er ukjent.⁸

Fordelingen er grovt sett den samme for alle tre respondentgrupper. Hvis vi ser kun på storting/regjering og sammenlikner med tidligere undersøkelser, så er det en økning på ca. 14 prosentpoeng fra 2017 i andelen som rapporterer at personen var en mann.

Rundt halvparten av respondentene oppgir at de kjenner identiteten til personen som står bak, men andelen varierer noe blant respondentgruppene. Blant sentralstyremedlemmene (parti) er andelen ca. 58%, mens den er ca. 49% for ungdomspartiene. I gruppen storting/regjering er andelen som oppgir at de kjenner identiteten til personen som står bak hendelsen ca. 45%. Det er en betydelig nedgang fra 2017 da andelen var ca. 70% (Bjørge og Silkoset, 2017). En mulig forklaring er at de som driver med trakassering online, de siste årene har blitt flinkere til å skjule sine spor.

Våre data gir ikke direkte innsikt i hvem gjerningspersonene er.

⁸ I deres studie av Gråsoner og grenseoverskridelser på nettet: En studie av deltagere i opphetede og aggressive nettdebatter finner Nadim, Thorbjørnsrud og Fladmoe (2021) også at flertallet av deltakerne i harde nettdebatter var menn.

Politiets kartlegging gir derimot mer spesifikk informasjon om dette. Av de 45 gjerningspersonene som politiet hadde identifisert, var 43 menn (95%), og 31 (69%) var over 40 år. Dessuten var halvparten (23 av 45) tidligere anmeldt for ett eller flere voldsrelaterte forhold. 60 prosent av gjerningspersonene var uten jobb (Politiet 2019).

Karakteristikker ved person eller kommunikasjon

I denne og tidligere undersøkelser har respondentene blitt bedt om å ta utgangspunkt i den mest alvorlige hendelsen og si noe om hva som karakteriserte personen eller kommunikasjonen i denne hendelsen. Det ble listet opp ni forhåndsdefinerte karakteristikk der respondentene hadde mulighet til å krysse av for flere. Tabell 2 nedenfor viser andelen innenfor hver av gruppene som oppgir en gitt karakteristikk. For stortings- og regjeringsmedlemmer er det også oppgitt tall for 2013 og 2017.

Tabell 2. Hvilke karakteristikk beskriver kommunikasjonen eller personen best? (SMP = sentralstyremedlem moderparti, SUP = Sentralstyremedlem ungdomsparti, S&R = Storting og Regjering)

	SMP	SUP	S&R (2021)	S&R (2017)	S&R (2013)
Fiendtlig (uttrykker sinne og bitterhet, verbale skjellsord eller sarkasme)	61	56	64	44	43
Truende	37	35	43	29	29
Opptatt av ideer eller oppfatninger som klart er uriktige	39	51	30	15	16
Usammenhengende (ulogiske og selvmotsigende tanker som er vanskelig å følge)	26	28	14	2	17
Tvangsmessig (gjentar den samme tingen om og om igjen)	15	26	18	8	16
Mistenksom/har tanker om å være forfulgt	9	12	12	6	11
Skrytende eller stortalende	11	21	4	2	5
Ruspåvirket	4	16	10	0	16
Seksuelle tilnærmelser	13	14	5	4	11
Annet	2	7	5	10	24
N=	46	43	77	53	78

Karakteristikkene er rangert etter hvor hyppig de er oppgitt for de tre gruppene samlet. Den karakteristikken som klart hyppigst er nevnt uansett gruppe er «fiendtlig», dvs. at gjerningspersonen «uttrykker sinne og bitterhet, verbale skjellsord eller sarkasme». Et flertall av hendelsene innenfor alle tre gruppene har denne karakteristikken. Videre rapporterer en betydelig andel i alle tre gruppene om at personen eller kommunikasjonen fremstod som truende. En annen hyppig nevnt karakteristikk er at personen er «opptatt av ideer eller oppfatninger som klart er uriktige». Når det gjelder forhold som for eksempel «ruspåvirkning» og «seksuelle tilnærmelser» så er dette i mindre grad rapportert. Det er imidlertid noe variasjon mellom gruppene selv om det grovt sett er det samme bildet for alle tre.

Bryter vi det ned på kjønn finner vi også grovt sett det samme bildet, men med mindre variasjoner. Den største forskjellen finner vi i andelen som rapporterer «seksuelle tilnærmelser», der kvinner (ca. 18%) er klart mer utsatt enn menn (ca. 3%). Motsatt finner vi at andelen menn (ca. 46%) som opplever hendelsene som truende er høyere enn andelen kvinner (ca. 37%) som rapporterer det samme.

Når det gjelder utviklingen over tid blant stortings- og regjeringsmedlemmer, ser man at det stort sett er de samme karakteristikkene som forekommer oftest. Rangeringen av de tre øverste karakteristikkene er omtrent uforandret fra 2013 til 2017, men alle tre karakteristikkene har en solid økning på 15-20 prosentpoeng i 2021. De øvrige karakteristikkene synes å fluktuere over tid uten noen tydelig trend.

Antatte motiver

Respondentene har i tråd med tidligere undersøkelser også blitt spurt om hvilke motiver de antar lå bak den mest alvorlige hendelsen. I tabell 3 vises andelen innenfor hver av gruppene som oppgir et gitt forhåndsdefinert motiv. Helt til høyre er andelen for stortings- og regjeringsmedlemmer i henholdsvis 2017 og 2013.

Tabell 3. Antatte motiver bak den mest alvorlige hendelsen

	SMP	SUP	S&R (2021)	S&R (2017)	S&R (2013)
Interesse for et spesielt politisk tema/-sak	24	26	31	34	21
Konspirasjonsteori	24	33	26	19	21
Konflikt med offentlige myndigheter (f.eks. barnevern, NAV, etc.)	28	2	35	Mangler data	Mangler data
Uvisst	20	7	19	25	38
Rasisme eller fremmedfiendtlighet	13	26	9	6	9
Høyreekstremisme	15	21	7	8	7
Annet	9	16	5	17	17
Miljø- eller dyrevernavtivism	7	5	7	8	1
Venstreekstremisme	4	2	5	2	4
Religiøs aktivisme	2	2	7	6	12
Antirasisme	2	5	0	2	1
N=	46	43	77		

I likhet med forrige tabell er motivene rangert etter hvor hyppig de er registrert for alle tre gruppene samlet. Vi ser at det er enkelte motiver som synes å gå igjen ganske ofte hos alle tre grupper, deriblant «interesse for et spesielt politisk tema /sak» og «konspirasjonsteori». Ellers er det ganske betydelig variasjon mellom gruppene i hva de anser som motiv for de uønskede hendelsene. For eksempel er «konflikt med offentlig myndighet som barnevern, NAV etc.» det hyppigst registrerte motivet blant både sentralstyremedlemmer i partiene og stortings- og regjeringsmedlemmer. Blant sentralstyremedlemmer i ungdomspartiene derimot, er dette motivet knapt nevnt i det hele tatt. Ser vi derimot på motiver som «rasisme eller fremmedfiendtlighet» og «høyreekstremisme», så er dette motiver som nevnes relativt ofte blant ungdomspolitikere, men i noe mindre grad blant sentralstyremedlemmer i partiene, og i enda mindre grad blant stortings- og regjeringsmedlemmer. Motiver som «miljø- eller dyrevernavtivism», «venstreekstremisme», «religiøs aktivisme» og «antirasisme» er i mindre grad registrert uansett gruppe.

Retter vi fokuset over på storting- og regjeringsmedlemmer, ser vi at bildet er relativt stabilt over tid. «Konflikt med offentlig myndigheter» som er den dominerende kategorien i den siste undersøkelsen fra 2021 var dessverre ikke inkludert i 2013 og 2017, men det er ikke urimelig å anta at denne kategorien også var fremtredende i tidligere år.

Siden politikere fra Fremskrittspartiet er de som over tid hyppigst har rapportert om å ha erfart utilbørlig hets og trusler, er det av spesiell interesse å finne ut mer om hvem Frp-politikerne mener står bak denne trakasseringen, og hva det handler om. Det de peker oftest på, er at dette handler om interesse for et spesielt politisk tema eller en sak (38% av svarene), eller konflikt med offentlige myndigheter (også 38%). Man kunne kanskje forventet at Frp-politikere langt ut på høyresiden, fra et parti som særlig er profilert på motstand mot innvandring, ville blitt hetset av venstreekstremer eller antirasister, men slike aktører nevnes kun av 4 av de 21 respondentene fra Frp (19%).

Respondentene ble også spurt om hva de tror personen(e) ville oppnå med sine handlinger. I tabell 4 nedenfor er antatt mål med hendelsen rangert etter hvor hyppig de er nevnt på tvers av grupper.

Tabell 4. Antakelser om hva personen(e) ønsket å oppnå

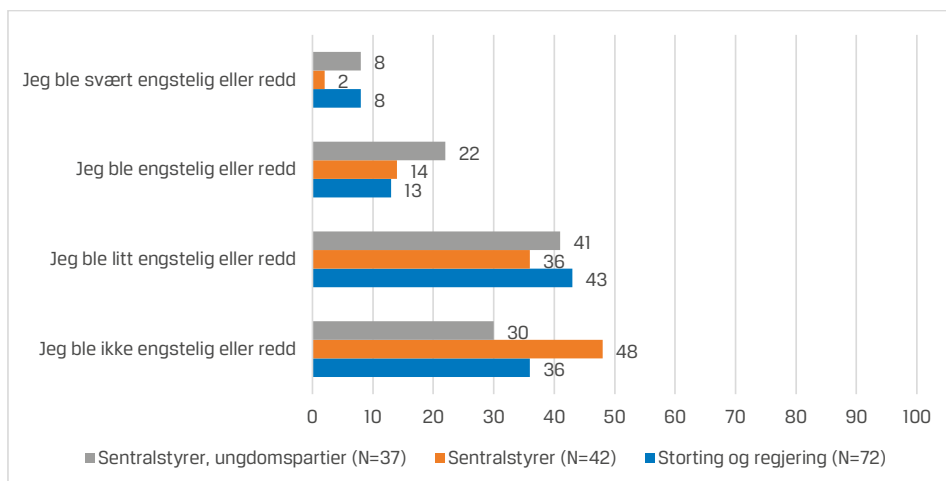
	SMP	SUP	S&R (2021)	S&R (2017)	S&R (2013)
Vise misnøye	39	58	42	34	44
Skremme eller skape frykt	41	35	37	25	Mangler data
Påvirke meg i mine handlinger eller beslutninger som politiker	37	42	34	31	31
Fornærme eller ydmyke	35	42	28	36	22
Få meg til å slutte som politiker	11	14	20	17	14
Vet ikke	4	14	13	11	15
Hevn	13	2	12	9	9
Annet	7	5	0	4	12
N=	46	43	77		

En betydelig andel av respondentene, og i særlig grad ungdomspolitikere, oppfatter det slik at personen bak hendelsen ønsker å «vise misnøye». Det er også relativt mange som mener at målet er å «skremme eller skape frykt». Likeså er det relativt mange som oppfatter hendelsen som et forsøk på å «påvirke meg i mine handlinger eller beslutninger som politiker» og/eller «fornærme eller ydmyke». Det er noe færre som mener målet er å «få meg til å slutte som politiker» eller utøve «hev». Blant storting- og regjeringsmedlemmer er det relativt lite endring i forhold til 2013 og 2017.

Konsekvenser av uønskede hendelser

Trusler og trakassering kan ha alvorlige konsekvenser både på individ og samfunnsnivå, og for de som rammes direkte kan det nok oppleves spesielt skremmende. I denne og den forrige undersøkelsen ble respondentene bedt om å ta utgangspunkt i den mest alvorlige hendelsen og spurt om hvordan de opplevde den. Figur 11 rapporterer i hvilken grad respondentene i de tre gruppene opplevde å bli engstelig eller redd i forbindelse med denne hendelsen.

Figur 11. Opplevelse av frykt

Et tydelig flertall innenfor alle tre grupper av respondenter angir at de i ulik grad opplevde å bli engstelig eller redd i forbindelse med hendelsen. Det er kanskje ikke overraskende at det er sentralstyremedlemmene i ungdomspartiene som har den høyeste andelen her (ca. 70%). Det kan nok tenkes at de litt eldre og mer erfarne politikere er noe mer «tykkhudet» i forhold til slike hendelser. Stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er imidlertid ikke langt unna (ca. 64%) og blant sentralstyremedlemmer i moderpartiene er det også et knapt flertall som i større eller mindre grad opplever frykt (ca. 52%).

Selv om kvinnelige politikere ikke er hyppigere utsatt for trakassering og trusler enn sine mannlige kolleger (se figur 9), så er det en større andel kvinner (ca. 68%) som opplever frykt sammenliknet med menn (ca. 59%). Det kan dels ha sammenheng med at en betydelig del av trakasseringen er av seksuell karakter, men også at kvinner generelt ikke er like fysisk sterke som menn, og derfor mer sårbare.

Trusler og trakassering har potensielle konsekvenser både for privatliv og politisk virke. I denne og tidligere undersøkelser har respondentene blitt bedt om å tenke på alle typer uønskede og plagsomme henvendelser, inkludert trusler og angrep, som de har vært utsatt for, og deretter ta stilling til en rekke forhåndsdefinerte utsagn/spørsmål om konsekvenser. I tabell 5 nedenfor er konsekvensene rangert etter hvor hyppig de er nevnt blant respondentene i undersøkelsen.

Tabell 5. Konsekvenser av uønskede hendelser på basis av hele utvalget (konsekvenser for privatliv er markert med **rødt, mens politisk virke markeres med **blått**)**

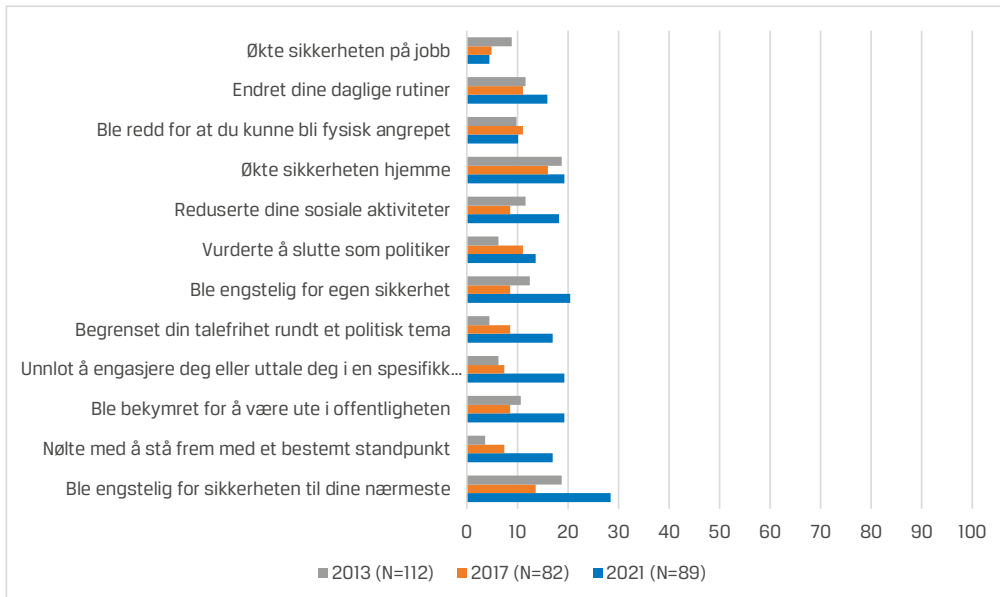
	SMP	SUP	S&R (2021)
Ble engstelig for sikkerheten til dine nærmeste	15	13	28
Nølte med å stå frem med et bestemt standpunkt	18	21	17
Ble bekymret for å være ute i offentligheten	13	21	19
Unnlot å engasjere deg eller uttale deg i en spesifikk sak eller saksfelt	20	13	19
Begrenset din talefrihet rundt et politisk tema	15	16	17
Ble engstelig for egen sikkerhet	7	16	21
Vurderte å slutte som politiker	18	16	14
Reduserte dine sosiale aktiviteter	15	8	18
Økte sikkerheten hjemme	11	7	19
Ble redd for at du kunne bli fysisk angrepet	9	10	10
Endret dine daglige rutiner	4	3	16
Økte sikkerheten på jobb	7	3	5
Ble bekymret for å være alene hjemme	2	7	3
Endret ditt telefonnummer	4	0	5
Var borte fra jobb	4	2	3
Ble påvirket til å ta en annen beslutning	2	2	0
N=	55	61	89

Respondentene rapporterer konsekvenser både i forhold til politisk virke (i blått) og privatliv (i rødt), men hvilke konsekvenser som gjør seg mest gjeldende varierer en del mellom de ulike gruppene. Blant sentralstyremedlemmene i partiene er det særlig konsekvenser i forhold til politisk virke som synes å gjøre seg gjeldende. Den hyppigste konsekvensen som er nevnt i denne gruppa er at man «unnlot å engasjere eller uttale seg i en spesifikk sak eller saksfelt» (ca. 20%), etterfulgt av «nølte med å stå frem med bestemt synspunkt» og «vurderte å slutte som politikere» (begge ca. 18%). Hva gjelder konsekvenser for privatliv, er det ca. 15% som «ble engstelig for sikkerheten til de nærmeste» og like mange som « reduserte sine sosiale aktiviteter».

Blant ungdomspolitikere synes uønskede hendelser å ha konsekvenser både for politisk virke og privatliv. Ca. 21% oppgir at de «nølte med å stå frem med et bestemt standpunkt», mens like mange sier de «ble bekymret for å være ute i offentligheten». Det er også ca. 16% som sier de «begrenset sin talefrihet rundt et politisk tema» og som «vurderte å slutte som politiker». En like stor andel rapporterer også at de «ble engstelig for egen sikkerhet».

Blant stortings- og regjeringsmedlemmer er det konsekvenser knyttet til privatliv som rapporteres oftest. Det er flest som nevner de at de «ble engstelig for sikkerheten til sine nærmeste» (ca. 28%). Videre rapporterer ca. 21% at de ble «engstelig for egen sikkerhet», ca. 19% «ble bekymret for å være ut i offentligheten», mens like mange « reduserte sine sosiale aktiviteter». Ca. 18% av stortings- og regjeringsmedlemmene rapporterer også at de «økte sikkerheten hjemme». Når det gjelder konsekvenser for politisk virke, er det ca. 19% som «unnlot å engasjere eller uttale seg i politisk sak», mens det er ca. 17% som «nølte med å stå frem med et bestemt standpunkt» og som «begrenset sin talefrihet rundt et politisk tema».

Figur 12. Konsekvenser av uønskede hendelser 2013-2021 (hele utvalget, S&R)

Hvis vi sammenlikner med data fra 2013 og 2017 (stortings- og regjeringsmedlemmer), så er det en betydelig økning i andelen som rapporterer ulike typer negative konsekvenser (Figur 12). Når det gjelder konsekvenser knyttet til privatliv, var det på flere områder tilsynelatende en viss bedring i perioden fra 2013 til 2017, men så skjedde det en markant forverring frem mot 2021. Dette gjelder særlig engstelse i forhold til “sikkerheten til deres nærmeste”, men også engstelse knyttet til “egen sikkerhet”. Når det gjelder konsekvenser for politisk virke, har det vært en betydelig økning i andelen som melder at de enten “begrenser sin talefrihet”, “nølte med å stå frem med et bestemt standpunkt”, “unnlot å engasjere seg i en spesifikk sak”, og at de vurderte å slutte som politiker. Denne negative utviklingen har særlig skutt fart under den siste stortingsperioden.

Det er grunn til å tro at det er en nær sammenheng mellom med økningen i andelen stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer som har opplevd alvorlige trusler i perioden 2013 til 2021 (se figur 6)

og denne negative utviklingen i konsekvenser for politikernes privatliv og politiske virke. Vi diskuterer nærmere i neste kapittel hvordan disse negative trendene representerer en trussel mot demokratiet.

Så langt har vi sett på konsekvenser for hele utvalget uavhengig av om de har opplevd en uønsket hendelse eller ikke, dvs. hvilke konsekvenser hendelsene har for de ulike gruppene som helhet. Ulempen er at vi risikerer å underkommunisere konsekvensen av uønskede hendelser når vi ser på grupper som rapportere færre hendelser slik som ungdomspolitikere. Hvis vi avgrenser oss til å se på kun de som rapporterer uønskede hendelser, blir andelen som rapporterer konsekvenser enda høyere.

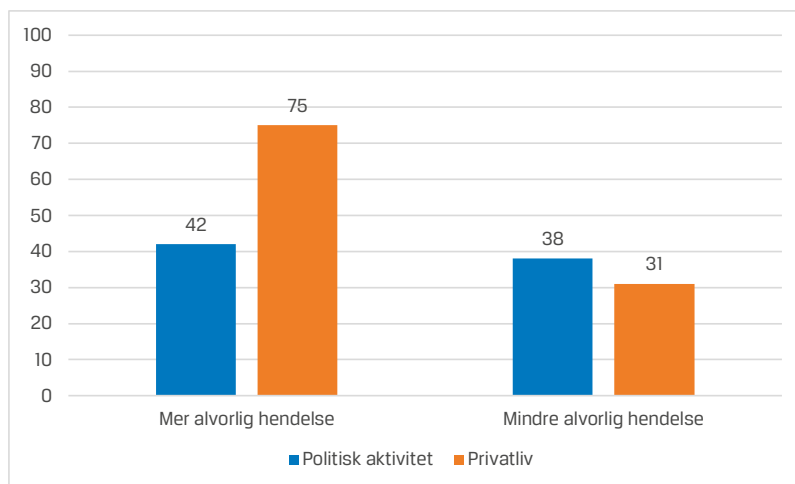
Tabell 6. Konsekvenser av uønskede hendelser på basis av de som har rapportert hendelser

	SMP	SUP	S&R (2021)
Ble engstelig for sikkerheten til dine nærmeste	17	19	33
Nølte med å stå frem med et bestemt standpunkt	22	30	20
Ble bekymret for å være ute i offentligheten	15	30	22
Unnlot å engasjere deg eller uttale deg i en spesifikk sak eller saksfelt	24	19	22
Begrenset din talefrihet rundt et politisk tema	17	23	20
Ble engstelig for egen sikkerhet	9	24	24
Vurderte å slutte som politiker	22	23	16
Reduserte dine sosiale aktiviteter	17	12	21
Økte sikkerheten hjemme	13	9	22
Ble redd for at du kunne bli fysisk angrepet	11	14	12
Endret dine daglige rutiner	4	5	18
Økte sikkerheten på jobb	9	5	5
Ble bekymret for å være alene hjemme	2	9	4
Endret ditt telefonnummer	4	0	5
Var borte fra jobb	4	2	4
Ble påvirket til å ta en annen beslutning	2	2	0
N=	46	43	77

Vi ser at andelen som rapporterer konsekvenser naturlig nok øker innenfor alle tre grupper når vi avgrensner oss til de som rapporterer hendelser, men økning er størst blant ungdomspolitikkerne, som også rapporterte færre hendelser. Bl.a. kommer det frem at nesten en tredjedel av ungdomspolitikkerne som rapporterer uønskede hendelser, oppgir at de «ble bekymret for å være ute i offentligheten» og «unnlot å engasjere seg eller uttale seg i en spesifikk sak eller saksfelt».

Det er også grunn til å anta at konsekvensene vil variere en del på bakgrunn av hvor alvorlig en hendelse oppleves. I figur 13 sammenliknes de som har rapportert en eller flere alvorlig hendelse med de som kun har rapportert en eller flere mindre alvorlige hendelser, opp mot rapportering av konsekvenser for henholdsvis politisk virke og privatliv.

Figur 13. Konsekvenser for hhv. privatliv og politisk aktivitet ved alvorlig og mindre alvorlig hendelse (N=166)

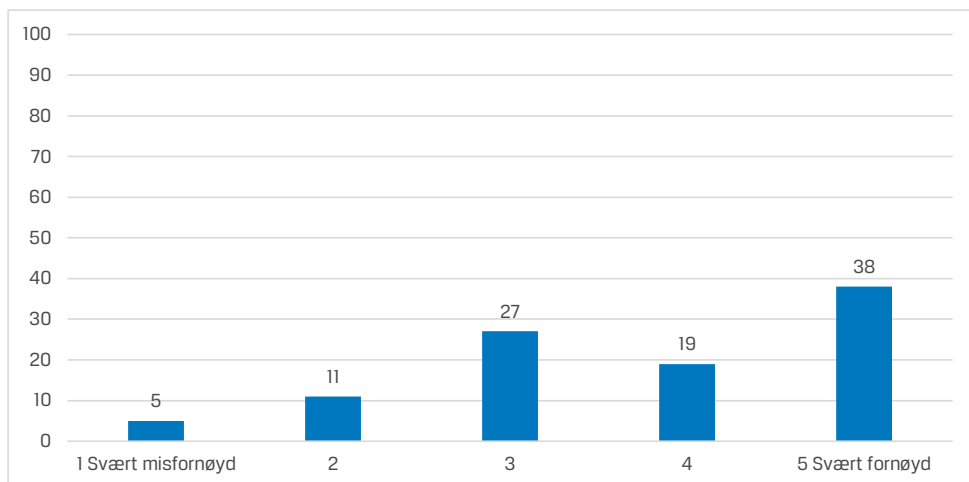
Figuren viser at konsekvenser opp mot politisk virke synes å være omtrent den samme for de to gruppene, dvs. at rundt 40% i begge grupper rapporterer konsekvenser på dette området. Derimot synes mer alvorlige hendelser å ha en større effekt på privatlivet enn

mindre alvorlige hendelser. I førstnevnte gruppe er det ca. 75% som rapporterer konsekvenser på dette området, mens den tilsvarende andelen i den andre gruppen er ca. 31%.

Varsling og anmeldelse til politi/PST

En del hendelser blir enten varslet eller anmeldt til politiet/PST. Totalt 37 respondenter, dvs. ca. 18% av utvalget, oppgir at de varslet politiet og/eller PST om en eller flere hendelser. Stortings- og regjeringsmedlemmer står for 21 av 37 varslinger, mens antallet for sentralstyremedlemmer i moderparti og ungdomsparti er henholdsvis 13 og 3. På spørsmål om hvor fornøyd eller misfornøyd de var med responsen de fikk da de varslet, plasserer et knapt flertall seg på øvre del av skala (1-5), det vil si at de tenderer til å være fornøyd.

Figur 14. Tilfredshet med respons fra politi/PST ved varsling av hendelse på skala 1-5 (N=37)

Videre er det 15 respondenter, eller ca. 7% av utvalget, som oppgir å ha levert en anmeldelse til politiet/PST. Også her er det flest stortings- og regjeringsmedlemmer (8), mens det er seks (6) sentralstyremedlemmer og en (1) ungdomspolitiker som oppgir å ha levert anmeldelse. På spørsmål om hvor fornøyd eller misfornøyd de var med responsen fra politiet/PST ved anmeldelse fordeler

respondentene seg nokså jevnt utover skalaen (1-5). Med andre ord tenderer de som anmeldte å være noe mindre fornøyd enn de som kun varslet.

Respondentene hadde også anledning til å utdype sine erfaringer med hvordan deres trusselhendelser ble fulgt opp. Et gjennomgangstema var betydningen av å bli tatt på alvor: “Å bli lyttet til og forstått var det viktigste.” En annen nevnte at vedkommende “varslet PST, som tok dette på alvor og oppsøkte så vidt jeg ved personer bak de mest alvorlige meldingene. Det hadde effekt så langt jeg kunne se.”

Gjennomgående var mange fornøyd med PSTs oppfølging, men flere savnet mer informasjon om hva PST gjorde med saken videre – om den bare ble henlagt eller om det ble gjort noen ytterligere tiltak fra PSTs eller politiets side.

Erfaringene sprikte mer når det gjaldt erfaringer med oppfølging fra lokalt politi. Noen hadde svært positive erfaringer, blant annet med rask utrykning, vakthold og patruljering i området etter alvorlige trusselhendelser. Andre opplevde at de ikke ble tatt på alvor, at de ble behandlet nedlatende, eller at lokalt politiet (eller lokalt PST) manglede kompetanse på trusler mot politikere.

Dette samsvarer også med funnene i lokalpolitikerundersøkelsen (Jupskås 2021, Brandtzæg et al. 2022), hvor de fleste er tilfredse med oppfølging fra parti, kommuneorganisasjon og politiet, men hvor det også rapporteres om store lokale forskjeller. At slike saker håndteres ulikt i politidistriktene er også en av utfordringene som trekkes frem av Riksadvokaten (2019).

4. Diskusjon av hovedfunn

Spørreundersøkelsen blant rikspolitikere vinteren 2021 har gitt langt større muligheter enn tidligere til å gjøre sammenlikninger over tid og mellom ulike kategorier av rikspolitikere.

Det mest slående og bekymringsfulle funnet handler om utviklingen over tid når det gjelder regjeringsmedlemmers og stortingsrepresentanters erfaringer med trusler og trakassering, og hvilke konsekvenser dette har.

Tidsserien i spørreundersøkelsene fra 2013, 2017 og 2021 viser en svært negativ utvikling i erfaringer med det vi definerer som alvorlige hendelser,⁹ og spesielt når det gjelder direkte eller indirekte trusler om å skade politikeren eller personer som står han/henne nær. I 2013 var det 36 prosent av myndighetspersonene som rapporterte alvorlige hendelser, i 2017 var det 40 prosent, mens det i 2021 var det hele 46 prosent av respondentene blant regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter som hadde slike erfaringer. Dette kan ikke uten videre tolkes som at nesten halvparten av våre toppolitikere har opplevd alvorlige trusler, ettersom svarprosenten ligger i underkant av 50 prosent. De som har opplevd alvorlige trusler, kan være noe mer tilbøyelige til å svare på undersøkelsen enn de som har opplevd lite. Likevel er det grunn til å tro at økningen i alvorlige trusler er reell. Denne økningen gjelder i hovedsak direkte og indirekte trusler fremsatt via sosiale medier. Dette har utvilsomt sammenheng med den generelt økte bruken av sosiale medier det siste tiåret, både blant politikere og befolkningen for øvrig, men også at fremveksten av sosiale medier har gitt grobunn for et stadig mer hatsk debattklima.

⁹ Med betegnelsen «alvorlige hendelser» inkluderer vi hendelser hvor (1) noen har fysisk eller forsøkt å angripe respondenten, (2) at noen har truet med å skade respondenten eller andre personer som står han/henne nær, (3) at noen har gjort skadeverk på eiendom eller gjenstander som tilhører dem, eller at noen gjennom sosiale medier har utsatt dem for (4) direkte trusler eller (5) fremsatt indirekte trusler om å skade respondenten eller noen som står dem nær.

Vel så alvorlig som økningen i erfarte trusler er hvilke konsekvenser dette har for politikernes privatliv og politiske virke. Her har de negative konsekvensene akselerert den siste stortingsperioden, og mer enn økningen i opplevde alvorlige trusler. Det gjelder særlig konsekvensene for politisk virke. I 2013 var det 3 til 6 prosent av stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer som svarte bekreftende på spørsmål rundt om trusler og trakassering hadde ført til at de nølte med å stå frem med bestemte standpunkt, at de unnlot å engasjere seg eller uttale seg på spesifikke saksfelt, eller at det begrenset deres talefrihet som politikere. I 2021 var det hele 17 til 19 prosent som svarte bekreftende på disse spørsmålene. I 2013 var det 6 prosent som vurderte å slutte som politikere på grunn av slike belastninger, i 2021 var det 14 prosent som vurderte å slutte.

Når det gjelder konsekvenser for toppolitikernes privatliv, var det en viss bedring fra 2013 på de fleste dimensjonene fra 2013 til 2017, men derfra til 2021 har konsekvensene utviklet seg sterkt negativt på områder som engstelse for sikkerheten til seg selv og de nærmeste, bekymring for å være ute i offentligheten, og å redusere sosiale aktiviteter.

Når politikerne rapporterer at trusler og trakassering har slike negative konsekvenser for både privatliv og politisk virke, kan dette i sin tur gjøre skade på demokratiet og demokratiske prosesser på flere måter. I et demokrati skal både velgere og våre folkevalgte kunne ytre seg og sine meninger fritt uten frykt for trusler og vold. Dessverre er denne ytringsfriheten under press. Det kan gå ut over kvaliteten på demokratiske prosesser og det politiske ordskipet.

Dessuten ser vi at belastninger på grunn av trusler og trakassering kan påvirke rekrutteringen til folkevalgte posisjoner. Det vil neppe føre til at det blir vanskelig å fylle plassene på Stortinget eller i regjeringen. Men det kan påvirke hva slags personer som går inn i disse utsatte posisjonene, og hvem som ikke orker. Hvis det bare er de mest tykkhudede blant oss som inntar de viktigste politiske posisjonene, kan demokratiet gå glipp av politikere med viktige livserfaringer som burde få en stemme i politikken – personer som kanskje har opplevd overgrep,

vold og traumer som gjør dem sårbare og mindre motstandsdyktige mot hets og trusler. Mer generelt vet vi at det er mange som trekker seg unna den offentlige debatten fordi de blir møtt med så mange hatske kommentarer – eller ser hvordan andre blir behandlet. Ikke minst kan dette gå utover ungdom som ikke er forberedt på et hardt debattklima. Undersøkelsen blant kommunepolitikere (Jupskås 2021; Brandtzæg et al. 2022) viser at hets og hatefulle ytringer gjør at kvinner er mer tilbøyelige til å trekke seg tilbake fra offentligheten enn menn, og det samme gjelder også de unge.

Hovedbildet er at folkevalgte på alle nivåer – fra lokalpolitikk til ungdomspolitikere og opp til storting og regjering – risikerer en uønsket belastning i form av hets og trakassering. Denne belastningen øker jo høyere posisjoner man får i det politiske hierarkiet, og med graden av medieeksponering. Blant medlemmer av storting og regjering har de aller fleste (87 prosent) rapportert uønskede hendelser i forbindelse med deres politiske virksomhet, mens rundt halvparten (52 prosent) av lokalpolitikerne rapporterer det samme. Det meste av hetsen og trakasseringen ligger trolig innenfor ytringsfrihetens vide grenser, og er noe politikere må finne måter å håndtere. Ytringsfriheten står særlig sterkt for politiske ytringer (Ipsos og Lund & Co, 2020). Politiet har derfor ikke anledning til å gripe inn med forebyggende samtaler med mindre ytringen ligger svært nær opp til grensen for det straffbare (Spurkland 2021). Ulike former for sosial oppbakking fra institusjon og partiorganisasjon kan være til hjelp for å håndtere slik hets. Det er viktig at den enkelte politiker ikke blir stående alene i slike situasjoner. Som en politiker uttrykte det i vår spørreundersøkelse:

“Jeg er usikker på om [andre] forstod hvordan dette ble opplevd. Noen mente jeg burde bry meg mindre om det. Dette er en ensom ting.”

Men mye av hetsen ligger opp mot grensen til det straffbare, og en betydelig andel kvalifiserer som straffbare trusler eller hatkriminalitet. De senere årene har det vært gjennomført en rekke straffesaker med

domfellelser for trusler, hensynsløs atferd og hatkriminalitet mot politikere, og antallet anmeldelser har økt jevnt siden 2015.¹⁰ Selv om noe av økningen i straffesaker kan avspeile økningen i erfarte hets- og trusselhendelser som er dokumentert i denne rapporten, er det svært sannsynlig at dette også avspeiler en økende bevissthet hos politi, påtalemyndighet, rettsapparatet og politikerne selv om at slike trusler og hatefulle ytringer representerer en fare for demokratiet, og må tas på alvor gjennom anmeldelser og straffeforfølgelse.

... rettspraksis [viser] at der hvor trusler er fremsatt mot politikere på grunn av deres politiske aktivitet, anses dette som særlig alvorlig av domstolene. Dette anses som angrep ikke bare på den folkevalgte som person, men som en trussel mot den folkevalgtes ytringsfrihet og dermed også mot demokratiet. (Ipsos og Lund & Co, 2020)

Riksadvokaten har flere år på rad har bedt politiet om å prioritere hatkriminalitet mot politikere og samfunnsdebattanter, blant annet i Riksadvokatens rundskriv 01/2020 av 15. februar 2020:

“Såkalt hatkriminalitet skal fremdeles vies særskilt oppmerksomhet. Riksadvokaten er meget tilfreds med at flere politidistrikter har hatt kriminalitetsformen på agendaen ved fagdager i 2019. I regjeringens strategi mot hatefulle ytringer 2016-2020 understrekes at den ønsker at hatkriminalitet prioriteres i alle politidistrikter, og at politimestrene må sørge for at hatkriminalitet får nødvendig oppfølging. Politiet må også ha oppmerksomhet mot hatefulle straffbare ytringer rettet mot politikere og andre samfunnsdebattanter som er egnet til å påvirke ytringsklimaet på en så negativ måte at enkelte enten trekker seg fra politikken eller velger ikke å delta i samfunnsdebatten.”

¹⁰ Ifølge Riksadvokatens rundskriv 1/2021. Her understrekes det at hatkriminalitet skal fremdeles vies særskilt oppmerksomhet, og hatefulle og truende straffbare ytringer rettet mot politikere, samfunnsdebattanter, representanter for ulike minoriteter og andre nevnes spesielt.

Selv om ytringsfriheten gir selv rabiate, krenkende og usmakelige ytringer et stort spillerom når de er fremsatt i en politisk sammenheng, er politikere vernet mot angrep på personers privatliv og personlige integritet etter de samme bestemmelsene som verner andre borgere. De mest aktuelle bestemmelsene i straffeloven gjelder trusler (§ 263), hensynsløs atferd (§ 266) og straffeloven § 185 om hatefulle og diskriminerende ytringer. I tillegg gir straffelovens § 115 et særskilt vern for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (og andre myndighetspersoner):

Med fengsel inntil 10 år straffes den som ved bruk av makt, trusler eller på annen rettsstridig måte voldet fare for at Kongen, Regenten, regjeringen, Stortinget, Høyesterett eller Riksretten, eller et medlem av disse institusjonene, hindres eller påvirkes i sin virksomhet.

Dette medfører også at ansvaret for å etterforske de mest alvorlige sakene med trusler og trakassering mot myndighetspersoner (§ 115) ligger hos Politiets Sikkerhetstjeneste (PST), mens det er det vanlige politiet som har ansvaret for etterforskning av mindre alvorlige saker mot myndighetspersoner samt alle saker mot lokalpolitikere og sentralstyremedlemmer som ikke også er medlemmer av regjering eller storting. Det er godt dokumentert (Jupskås 2021, Ipsos og Lund & Co 2020) at oppfølgingen fra lokalt politi overfor trussel- og trakasseringsutsatte politikere har vært svært varierende. På bakgrunn av A-magasinetts artikkel av trusler og trakassering mot AUF-ungdommer (19. juli 2018) og politiets kartlegging av trusler mot politikere i 2017-18, besluttet Riksadvokaten (datert 29. mai 2019) at PST “skal etterforske, påtaleavgjøre og iredteføre straffbare handlinger i hele landet begått mot sentralstyremedlemmene i de politiske ungdomspartiene og som har bakgrunn i deres politiske virke.”

KS-rapporten om “Hatefulle ytringer og trusler mot lokale folkevalgte: Rettslige rammer, rettspraksis og kommunesektorens praksis» (Ipsos og Lund & Co 2020) diskuterer inngående dilemmaet mellom retten

til å uttrykke misnøye i et liberalt demokrati og politikernes behov for beskyttelse mot hatefulle ytringer og hets. Spesielt nyttig er den brede gjennomgangen av både strafferettslige tiltak og ikke minst en rekke andre tiltak for oppfølging av trussel- og hetsutsatte politikere. Siden en stor del av hetsen mot lokalpolitikere ikke rammes av straffebestemmelsene, er det nødvendig å utvikle andre former for oppfølging for å redusere belastningen. Her har KS-rapporten en rekke relevante forslag, blant annet om oppfølging fra eget parti og kommuneorganisasjonen, og innspill for å bedre debattklimaet.

I forkant av stortingsvalget gikk Politidirektoratet 18. februar 2021 ut med en operasjonsordre til politidistriktene om at politiet skal bidra til åpen samfunnsdebatt og et trygt og sikkert valg. I arbeidet for å beskytte demokrati, ytringsfrihet og politisk virksomhet ble politimestrene bedt om å iverksette en rekke varige tiltak, blant annet å bruke politirådene aktivt for å utveksle kunnskap om temaet og diskutere aktuell oppfølging, og å opprette en fast kontaktperson for dialog med de enkelte kommuner og politiske partier om forebyggende råd og tiltak, for eksempel politikontakten.

Blant andre tiltak for å beskytte demokrati og ytringsfrihet er opprettelsen av et Nasjonalt kompetansemiljø før hatkriminalitet (lagt til Oslo Politidistrikt), og Innbyggerstemmen, som gir forebyggende råd mot hatefulle ytringer, særlig spisset inn mot ungdomspolitikere og andre relevante ungdomsorganisasjoner.

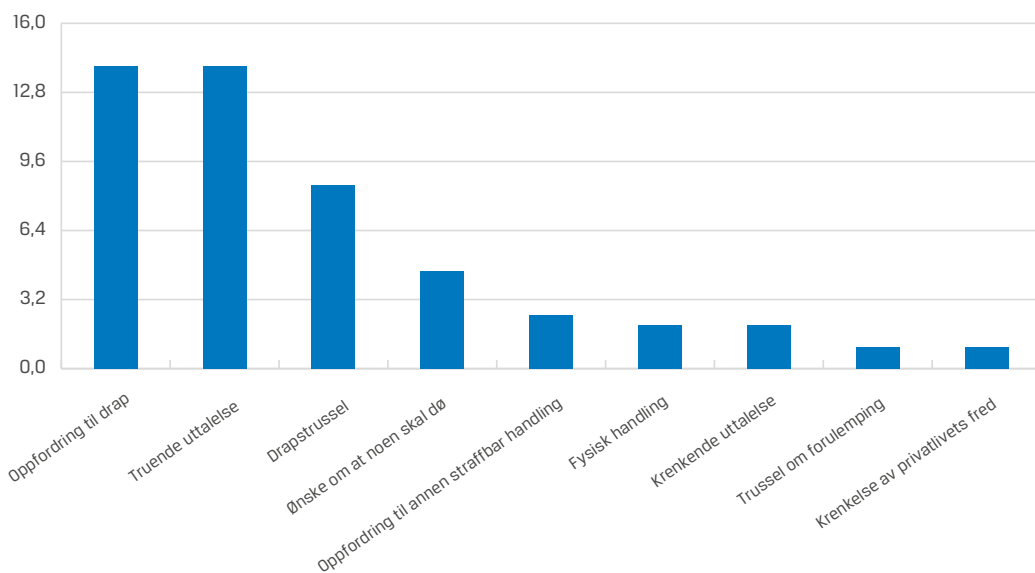
* * *

Det er viktig å understreke at hets, hatytringer og trusler mot politikere omhandler et bredt spekter av ytringer og handlinger. Mange slike ytringer er åpenbart straffbare, og det har vært en rekke fellende dommer de senere årene som omhandler trusler og hatefulle ytringer mot politikere. Andre ytringer rettet mot politikere kan være sjikanøse, krenkende og nedverdiggende for de som rammes, men er i mange tilfeller ikke tilstrekkelig sterke eller truende til å kvalifisere som lovbrudd. Ytringsfriheten gir stort spillerom for sjikanerende

ytringer når de er fremsatt i en politisk sammenheng. Det er også et stort grenseland hvor det er usikkert om en eventuell straffesak vil føre til fellende dom. Ved at politi og bringer noen slike usikre saker inn i rettsapparatet, kan det gi en nærmere juridisk avklaring på hvor grensene går, og når politiet kan gripe inn.

“Politiets kartlegging av hatefulle ytringer og trusler mot politikere: Et samarbeid mellom Politiet, Kripos og PST” (2019)¹¹ omhandler totalt 51 straffesaker og andre hendelser (både anmeldte og ikke anmeldte) registrert i politiets systemer (Strasak og Indicia) i perioden fra 20. oktober 2017 til 20. oktober 2018. Av disse sakene var 41 prosent ytringer som omhandlet drap i en eller annen form, enten som oppfordringer til drap, drapstrusler eller ønske om at noen skal dø. I tillegg kom andre former for truende uttalelser. Figuren nedenfor er hentet fra politiets rapport:

Type ytring

¹¹ Denne rapporten er unntatt offentlighet, men vi har fått tillatelse til å gjengi noen av resultatene.

Siden alle disse sakene er registrert av politiet innenfor en 12 måneders periode mens våre tre spørreundersøkelser dekker en betydelig lenger tidsspenn, må vi anta at politiet har fanget opp en rekke alvorlige saker som ikke er fanget opp i våre undersøkelser. Samtidig har vår metodikk fanget opp et bredere spekter av saker som ikke politiet har hatt kjennskap til. Disse undersøkelsene er ikke sammenliknbare, men kompletterende. Politiet mener likevel at omfanget av alvorlige hendelser er større enn det som fremkommer i vår forskningsrapport (fra 2017).

Spørreundersøkelsene som er gjort om trusler og hatytringer mot lokalpolitikere (Ipsos 2019; Ipsos og Lund & Co 2020; Jupskås 2021/Brandtzæg et al. 2022) bidrar til å utvide vår kunnskap om dette fenomenet på lokalt nivå. Mønstrene er i stor grad sammenfallende med våre data. Selv om lokalpolitikere generelt er sjeldnere utsatt for alvorlige trusler enn rikspolitikere, kan det se ut som konsekvensene for de som erfarer dette, oppleves som mer alvorlige. Det er en høyere andel blant lokalpolitikere som vurderer å trekke seg ut av politikken eller avholder seg fra å engasjere seg i kontroversielle saker (Ipsos 2019; Jupskås/Brandtzæg et al. 2022). Dette kan ha sammenheng med at lokale folkevalgte i mindre grad er profesjonelle heltidspolitikere, at de i mindre grad har et sikkerhetsopplegg rundt seg enn tilfellet er med stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, og at truslene oppleves mer truende når de kommer fra lokalmiljøet.

Rapporten fra den forrige undersøkelsen om trusler mot stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (Bjørge og Silkoset 2017) plasserte det norske funnene i en bredere internasjonal sammenheng, blant annet gjennom sammenligninger med tilsvarende data fra andre land, og trakk inn den internasjonale forskningslitteraturen om trusler og angrep mot politikere. Den årlige C-REX-publikasjonen RTV Trend Report 2020: Right-Wing Terrorism and Violence in Western Europe, 1990 – 2019 (Ravndal, Lygren, Jupskås & Bjørge 2020) hadde i 2020-utgaven en gjennomgang av høyreekstreme voldelige angrep på politikere.

Vi går ikke videre inn på internasjonale dimensjoner og sammenlikninger i årets rapport, men viser heller til 2017-rapporten og det fremtidige spesialnummeret av tidsskriftet om "Anti-Government Extremism" i tidsskriftet Perspectives on Terrorism, som er planlagt utgitt (med åpen tilgang) i desember 2022.

Hatefulle ytringer, hets og trusler mot folkevalgte politikere og samfunnsdebattanter vil etter alt å dømme fortsette å sette politisk deltakelse og demokratiske prosesser under press i tiden fremover, og hovedtendensene går i negativ retning. Utfordringen blir å finne måter å håndtere slike hatytringer på som ivaretar de folkevalgte politikernes sikkerhet, privatliv, ytringsfrihet og politiske arbeidsvilkår uten at dette går på bekostning av borgernes rett til å uttrykke sine meninger – selv meninger som kan være både usaklige og krenkende. Strafferettslige virkemidler kan settes inn mot ytringer som krysser grensen til det ulovlige, mens andre virkemidler må til for å støtte politikere som utsettes for andre former for hets og trakassering.

Referanser

- Amnesty International (2018). Kvinnelige politikeres erfaringer med netthets. (Rapport datert 3. juli 2018). https://amnesty.no/sites/default/files/3688/Kvinnelige%20politikere_RAPPORT.pdf
- Bjelland, H.F. og Bjørgo, T. (2014). Trusler og trusselhendelser mot politikere. En spørreundersøkelse blant norske stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. PHS Forskning 2014:4. <http://hdl.handle.net/11250/226703>
- Bjørgo, T. og Silkoset, E. (2017). Trusler og trusselhendelser mot politikere: En spørreundersøkelse blant stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. PHS Forskning 2017:5. <http://hdl.handle.net/11250/2477943>
- Brandtzæg, B.A., Magnussen, E., Vike, H., Heian, M.T., Kvernenes, M.S., Jupskås, A.R. og Ruud, S.S. (2022). *Lokaldemokrati og lokalpolitikeres arbeidsvilkår: Rekruttering, motivasjon og deltakelse i lokalpolitisk arbeid*. Telemarksforskning. TF-rapport (under publisering).
- Jupskås, A.R. (2021). Norske lokalpolitikeres erfaringer med trusler, hatytringer og plagsomme henvendelser: Noen resultater fra en spørreundersøkelse i november 2020. C-REX Research report No. 2/2021. <https://www.sv.uio.no/c-rex/english/publications/c-rex-reports/2021/c-rex-research-report-2-2021.pdf>
- Ipsos (2019). *Hat og trusler mot folkevalgte. Rapport for Kommunesektorens organisasjon (KS)*. Oslo: Ipsos, mars 2020. <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/forskning-og-utvikling/nyhetssaker/Hat-og-trusler-mot-folkevalgte.pdf>
- Ipsos og Lund & Co (2020). Hatefulle ytringer og trusler mot lokale folkevalgte: Rettslige rammer, rettspraksis og kommunesektorens praksis.

FoU-prosjekt nr. 204030. <https://www.ks.no/contentassets/87ce0e5d6454422dadfdd51b860f8a3c/Hatefulle-ytringer-og-trusler-mot-lokale-folkevalgte.pdf>

- Nadim, M., Thorbjørnsrud, K. og Fladmoe, A. (2021). *Gråsoner og grenseoverskridelser på nettet: En studie av deltagere i opphetede og aggressive nettdebatter*. Institutt for Samfunnsforskning. Rapport 2021:1. <https://hdl.handle.net/11250/2724997>
- Politiet, PST og Kripos (2019). *Kartlegging av hatefulle ytringer og trusler mot politikere: et samarbeid mellom politiet, Kripos og PST*. (Rapport unntatt offentlighet, referert med tillatelse).
- Ravndal, J.Aa, Lygren, S., Jupskås, A.R. og Bjørgo, T. (2020). *RTV Trend Report 2020: Right-Wing Terrorism and Violence in Western Europe, 1990 - 2019*. Center for Research on Extremism (C-REX). https://www.sv.uio.no/c-rex/english/topics/online-resources/rtv-dataset/rtv_trend_report_2020.pdf
- Riksadvokaten (2019). Sentralisert etterforskningsansvar for lovbrudd rettet mot sentralstyremedlemmer av de politiske ungdomspartier. (Skriv til PST, samtlige politimestere og statsadvokatembeter, Politidirektoratet og sjef Kripos, datert 29. mai 2019)
- Riksadvokaten (2020). Riksadvokatens mål og prioriteringer for 2020. Riksadvokatens rundskriv 01/2020 av 15. februar 2020. <https://www.riksadvokaten.no/document/riksadvokatens-mal-og-prioriteringer-for-2020/>
- Riksadvokaten (2021) Riksadvokatens mål og prioriteringer for 2021. Rundskriv datert 09.02.2021. <https://www.riksadvokaten.no/document/riksadvokatens-mal-og-prioriteringer-for-2021/>
- Spurkland, K. (2021). *Forebyggende tiltak mot netthets: En vurdering av de rettslige rammene*. (versjon 1.0, 11. juni 2021). Internt notat for politiet.

Vedlegg 1. Spørreskjema.

1. I løpet av din tid som stortingsrepresentant, regjeringsmedlem eller sentralstyremedlem, har noen utsatt deg for noen av hendelsene under?

Vennligst svar på alle spørsmålene under selv om du aldri har opplevd noe slikt, og angi evt. hvor mange ganger du har opplevd dette. Vi understreker at vi spør om hendelser du antar er knyttet til din politiske virksomhet.

Hvis JA, hvor mange ganger har du opplevd eller fått kjennskap til slike henvendelser?

Har noen..

Fysisk angrepet deg eller forsøkt å angripe deg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
Truet med å skade deg eller personer som står deg nær	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
Foretatt ubehagelige eller uønskede tilnærmelser eller kontaktforsøk (f.eks. hjemme, på arbeid eller på offentlige steder)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
Opptrådt på en ubehagelig eller urovekkende måte overfor deg i forbindelse med politiske arrangementer eller reiser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
Fulgt etter deg (f.eks. i bil eller til fots)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
Oppholdt seg rundt hjemmet ditt eller andre steder du ofte oppholder deg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
Gjort skadeverk på eiendom eller gjenstander som tilhører deg (f.eks. hus eller bil)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
Gått til falskt rettslig søksmål mot deg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
Formidlet ondskinnlig informasjon om deg (f.eks. avisinnlegg, blogginnlegg, svertekampanjer på nett eller lignende)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
Foretatt uønskede og plagsomme telefonoppringninger til deg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
Henvendt seg på en plagsom og uønsket måte via Twitter, Facebook eller andre sosiale medier	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	1	10+

Dersom «nei» på alle spørsmålene i spørsmål 1 → GÅ TIL (SPØRSMÅL 20 PÅ SIDE 10)

2. Har du opplevd uønskede hendelser på noen av følgende steder?

Hvis JA, hvor mange ganger har du opplevd eller fått kjennskap til slike henvendelser?

På folkeregistrert adresse	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
På din bostedsadresse i Oslo (hvis ulik over)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
På Stortinget/partikontoret	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
På reise	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
På byen/restauran	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+
Annet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ja	Nei	1	2	3-9	10+

Hvis du har krysset av for "Annet", kan du spesifisere hva slags sted(er) du har opplevd uønskede hendelser?

.....

.....

.....

.....

3. Pågår den uønskede hendelsen / de uønskede hendelsene fremdeles?

Ja Nei

UØNSKET ATFERD – DEN MEST ALVORLIGE HENDELSEN

Vi ber deg nå tenke på din erfaring med den hendelsen du opplevde som mest alvorlig. Alle de følgende spørsmålene gjelder altså den personen eller hendelsen du opplevde som mest alvorlig.

4. Hvordan opplevde du hendelsen(e)?

- Jeg ble ikke engstelig eller redd
- Jeg ble litt engstelig eller redd
- Jeg ble engstelig eller redd
- Jeg ble svært engstelig eller redd

5. Når skjedde den mest alvorlige hendelsen?

- I løpet av de siste 12 måneder
- Mellom 1 og 4 år siden
- Mer enn 4 år siden

6. Hvor lenge varte den uønskede atferden?

- Det var kun én enkelt hendelse
- Dager
- Uker
- Måneder
- Ett år eller mer

7. Hva gjorde du med denne hendelsen?

Varslet politi/PST.....	☐	Ja	☐	Nei
Anmeldte hendelsen til politi/PST.....	☐	Ja	☐	Nei
Varslet partiorganisasjon.....	☐	Ja	☐	Nei
Varslet Stortinget/SMK.....	☐	Ja	☐	Nei
Fortalte det til familie/venner/kolleger.....	☐	Ja	☐	Nei
Annet.....	☐	Ja	☐	Nei

Hvis du svarte "Annet" i forrige spørsmål, kan du beskrive hva du gjorde?

.....

.....

.....

.....

8. Hvor fornøyd eller misfornøyd var du med responsen du fikk da du...

	1 Svært misfornøyd	2	3	4	5 Svært fornøyd
Varslet politi/PST	☐	☐	☐	☐	☐
Anmeldte hendelsen til politi/PST	☐	☐	☐	☐	☐
Varslet partiorganisasjon	☐	☐	☐	☐	☐
Varslet Stortinget/SMK	☐	☐	☐	☐	☐
Fortalte det til familie/venner/kolleger.....	☐	☐	☐	☐	☐
Varslet andre	☐	☐	☐	☐	☐

Kan du med egne ord fortelle litt om hvordan du på godt og vondt opplevde reaksjonene på ditt varsel / din anmeldelse?

.....

.....

.....

.....

9. Hvilket kjønn hadde personen(e) som utsatte deg for hendelsen?

- Mann
- Kvinne
- Både mann og kvinne
- Ukjent

10. Kjenner du identiteten til denne personen?

- Ja
- Nei

11. Var det en person du visst om fra før hendelsen?

- Ja
- Nei

12. Vennligst angi hvilke karakteristikk som beskriver personen eller kommunikasjonen best.

Kryss av på flere dersom det er aktuelt

- Skrytende eller stortalende
 - Seksuelle tilnærmelser
 - Opptatt av ideer eller oppfatninger som klart er uriktige
 - Mistenksom / har tanker om å være forfulgt
 - Tvangsmessig (gjentar den samme tingen om og om igjen)
 - Fiendtlig (uttrykker sinne og bitterhet, verbale skjellsord eller sarkasme)
 - Usammenhengende (ulogiske og selvmotsigende tanker som er anskelig å følge)
 - Truende
 - Ruspåvirket
 - Annet. Vennligst spesifiser (unngå opplysninger som kan identifisere personen):
-

13. Oppfattet du at noen av følgende motiver lå bak henvendelsen?

Kryss av på flere dersom det er aktuelt

- Høyreekstremisme
- Miljø- eller dyrevernavtivism
- Rasisme eller fremmedfiendtlighet
- Religiøs aktivisme
- Venstreekstremisme
- Antirasisme
- Konspirasjonsteori

- Konflikt med offentlige myndigheter (f.eks. barnevern, NAV, etc.)
- Interesse for et spesielt politisk tema/sak. Vennligst spesifiser (unngå opplysninger som kan identifisere personen):
- Annet. Vennligst spesifiser (unngå opplysninger som kan identifisere personen):
- Uvisst

14. Hva tror du at personen(e) ville oppnå med sine handlinger?

Kryss av på flere dersom det er aktuelt

- Vise misnøye
- Fornærme eller ydmyke
- Skremme eller skape frykt
- Hevn
- Påvirke meg i mine handlinger eller beslutninger som politiker
- Få meg til å slutte som politiker
- Annet. Vennligst spesifiser (unngå opplysninger som kan identifisere personen):
.....
- Vet ikke

15. Mistenker du at vedkommende var psykisk syk i tiden kontakten pågikk?

- Ja
 - Nei
 - Vet ikke
- } **GÅ TIL SPØRSMÅL 17**

**16. Hva er det som får deg til å tro at personen var psykisk syk?
(unngå opplysninger som kan identifisere personen):**

.....

.....

.....

.....

BESKRIVELSE AV UØNSKET ATFERD

Er du villig til å gi oss noen flere detaljer om trusler og/eller fysiske konfrontasjoner du eller din familie har vært utsatt for, som du antar er knyttet til din politiske virksomhet? Disse trenger ikke å være relatert til den personen du omtalte i de foregående spørsmålene.

Vi understreker at vi ikke vil gjengi din historie i rapporten med resultatene fra undersøkelsen. Vi vil kun bruke dette i sterkt omskrevet form og slått sammen med andre eksempler for å vise generelle tendenser.

17. Dersom du (eller familiemedlemmer) noen gang har blitt truet, vennligst beskriv hva som hendte, og eventuelle konsekvenser (unngå opplysninger som kan identifisere personen):

.....
.....
.....
.....

18. Vi ønsker nå at du tenker på alle typer uønskede og plagsomme henvendelser, inkludert trusler og angrep, som du har vært utsatt for. Førte hendelsene til at du...

Sett kryss ved alt som passer

- Økte sikkerheten hjemme?
- Økte sikkerheten på jobb?
- Endret ditt telefonnummer?
- Var borte fra jobb?
- Reduserte dine sosiale aktiviteter?
- Endret dine daglige rutiner?
- Ble bekymret for å være ute i offentligheten?
- Ble bekymret for å være alene hjemme?

- Ble engstelig for egen sikkerhet?
- Ble engstelig for sikkerheten til dine nærmeste?
- Ble redd for at du kunne bli fysisk angrepet?
- Begrenset din talefrihet rundt et politisk tema?
- Nølte med å stå frem med et bestemt standpunkt?
- Ble påvirket til å ta en annen beslutning?
- Unnlot å engasjere deg eller uttale deg i en spesifikk sak eller saksfelt?
- Vurderte å slutte som politiker?

19. Har du noen gang søkt hjelp eller råd i forbindelse med videre håndtering av uønskede henvendelser eller atferd? Hvor nyttige var i tilfelle dette? *Sett ett kryss for hver linje*

Hjelp eller råd fra...	Meget nyttig	Ganske nyttig	Litt nyttig	Ikke nyttig	Har ikke søkt hjelp / råd
familie, venner eller kolleger var.....	☐	☐	☐	☐	☐
lokalt politi var.....	☐	☐	☐	☐	☐
politiets sikkerhetstjeneste var.....	☐	☐	☐	☐	☐
livvakter var.....	☐	☐	☐	☐	☐
helsevesenet var.....	☐	☐	☐	☐	☐
privat sikkerhetsselskap var.....	☐	☐	☐	☐	☐
Stortingets sikkerhetsavdeling (eventuelt DSS) var.....	☐	☐	☐	☐	☐
andre, vennligst spesifiser:-----	☐	☐	☐	☐	☐

20. Hvor ofte er du selv aktiv på sosiale medier?

- Daglig
- Ukentlig
- Månedlig
- Sjeldnere
- Jeg er ikke aktiv på sosiale medier

21. Har du gjennom sosiale medier opplevd noen av følgende ytringer, trusler eller henvendelser? Vi sikter her til henvendelser du antar er knyttet til din politiske virksomhet.

Kryss av for flere dersom det er aktuelt og angi hvor mange ganger du har opplevd dette.

Hvis JA, hvor mange ganger har du opplevd eller fått kjennskap til slike henvendelser?

Sterke mishagsytringer og hatmeldinger	☐ Ja	☐ Nei	☐ 1	☐ 2	☐ 3-9	☐ 10+
Indirekte trusler om å skade deg eller noen som står deg nær	☐ Ja	☐ Nei	☐ 1	☐ 2	☐ 3-9	☐ 10+
Direkte trusler om å skade deg eller noen som står deg nær	☐ Ja	☐ Nei	☐ 1	☐ 2	☐ 3-9	☐ 10+
At én og samme person har foretatt gjentatte, uønskede og forstyrrende henvendelser.....	☐ Ja	☐ Nei	☐ 1	☐ 2	☐ 3-9	☐ 10+
At mange personer har foretatt forstyrrende, uønskede henvendelser relatert til samme sak	☐ Ja	☐ Nei	☐ 1	☐ 2	☐ 3-9	☐ 10+

22. I hvilken grad vil du si at din rolle som politiker er eksponert i medier (tv/radio/avis/ blader/online-medier)?

- I svært stor grad
- I stor grad
- I hverken stor eller liten grad
- I liten grad
- I svært liten grad

BAKGRUNNSOPPLYSNINGER

De følgende spørsmålene omhandler opplysninger som *kan* gjøre det mulig for oss å identifisere hvem som har levert besvarelsen. Du velger selv hvor mye du ønsker å dele med oss, og du står fritt til å avslutte her. Vi oppfordrer allikevel sterkt til å oppgi så mange opplysninger som mulig. Svarene dine vil gi oss svært nyttig kunnskap om hvorvidt enkelte roller, posisjoner eller partier er mer utsatt enn andre. Vår behandling av besvarelsene og personopplysningene du gir er underlagt taushetsplikt.

Svarene du har gitt ovenfor vil ikke kunne knyttes tilbake til deg når resultater fra undersøkelsen formidles.

23. Kjønn

Mann

Kvinne

24. Alder

Under 19

19 - 25

26 - 35

36 - 45

46 - 55

56 +

25. Hva slags verv / rolle(r) har du?

Du kan sette flere kryss.

Statsråd

Stortingsrepresentant

Medlem av sentralstyre i parti

Medlem av sentralstyre i ungdomsparti

26. Partitilhørighet

Arbeiderpartiet

Fremskrittspartiet

- Høyre
- Kristelig Folkeparti
- Miljøpartiet De Grønne
- Rødt
- Senterpartiet
- Sosialistisk Venstreparti
- Venstre

27. Sivil status

- Enslig
- Gift/registrert partner/samboer

28. Bor du sammen med barn?

- Ja, det yngste er under 18 år
- Ja, det yngste er over 18 år
- Nei

29. Hvor mange år har du vært stortingsrepresentant og/eller statsråd i alt?

- Inntil 4 år
- 5-8 år
- 9-12 år
- Lengre enn 12 år

30. Hvor mange år har du i alt sittet i partiets og/eller ungdomspartiets sentralstyre?

- Inntil 4 år
- 5-8 år
- 9-12 år
- Lengre enn 12 år
- Har ikke sittet i sentralstyret i partiet/ungdomspartiet

Vedlegg 2. Rapporterte hendelser (tabellformat)

	Storting og regjering (N=89)	Sentralstyre (N=55)	Sentralstyre, ungdomsparti- er (N=61)
Fysisk angrepet deg eller forsøkt å angripe deg*	2	0	3
Truet med å skade deg eller personer som står deg nær	36	16	20
Foretatt ubehagelige eller uønskede tilnærmelser eller kontaktforsøk (f.eks. hjemme, på arbeid eller på offentlige steder)	34	22	18
Opptrådt på en ubehagelig eller urovekkende måte overfor deg i forbindelse med politiske arrangementer eller reiser	27	27	31
Fulgt etter deg (f.eks. i bil eller til fots)	8	2	5
Oppholdt seg rundt hjemmet ditt eller andre steder du ofte oppholder deg	12	6	2
Gjort skadeverk på eiendom eller gjenstander som tilhører deg (f.eks. hus eller bil)	7	4	3
Gått til falskt rettslig søksmål mot deg	7	4	0
Formidlet ondsinnet informasjon om deg (f.eks. avisinnlegg, blogginnlegg, svertetekampanjer på nettet eller lignende)	58	52	31
Foretatt uønskede og plagsomme telefonoppringninger til deg	38	35	20
Henvendt seg på en plagsom og uønsket måte via Twitter, Facebook eller andre sosiale medier*	70	69	51

Vedlegg 3. Uønskede hendelser rapportert av stortings- og regjeringsmedlemmer 2013-2021 (tabellformat)

	2021 (N=89)	2017 (N=82)	2013 (N=112)
Fysisk angrepet deg eller forsøkt å angripe deg*	2	13	14
Truet med å skade deg eller personer som står deg nær	36	24	27
Foretatt ubehagelige eller uønskede tilnærmelser eller kontaktforsøk (f.eks. hjemme, på arbeid eller på offentlige steder)	34	38	37
Opptrådt på en ubehagelig eller urovekkende måte overfor deg i forbindelse med politiske arrangementer eller reiser	27	28	25
Fulgt etter deg (f.eks. i bil eller til fots)	8	0	7
Oppholdt seg rundt hjemmet ditt eller andre steder du ofte oppholder deg	12	9	11
Gjort skadeverk på eiendom eller gjenstander som tilhører deg (f.eks. hus eller bil)	7	8	8
Gått til falskt rettslig søksmål mot deg	7	9	4
Formidlet ondsinnet informasjon om deg (f.eks. avisinnlegg, blogginnlegg, svertekampanjer på nettet eller lignende)	58	50	52
Foretatt uønskede og plagsomme telefonoppringninger til deg	38	38	45
Henvendt seg på en plagsom og uønsket måte via Twitter, Facebook eller andre sosiale medier*	70	53	38

POLITIHØGSKOLEN

Politihøgskolen
Slemdalsveien 5
Postboks 2109, Vika
0125 Oslo
Tlf: 23 19 99 00
www.phs.no